

Departament Spraw Gospodarczych i Społecznych
Wydział Statystyczny

Grupa Ekspertów Organizacji Narodów Zjednoczonych
ds. Nazw Geograficznych

Glossary of Terms for the Standardization of Geographical Names

**Słownik terminów używanych przy
standaryzacji nazw geograficznych**

United Nations
New York, 2002

Glossary of Terms for the Standardization of Geographical Names

Słownik terminów używanych przy standaryzacji nazw geograficznych

The original English edition was published by the United Nations. The Polish edition is provided by the Commission on Standardization of Geographical Names Outside the Republic of Poland.

Head Office of Geodesy and Cartography
Warsaw 2014

Pierwotne angielskie wydanie *Słownika* zostało opublikowane przez Organizację Narodów Zjednoczonych. Polskie wydanie zostało przygotowane przez Komisję Standaryzacji Nazw Geograficznych poza Granicami Rzeczypospolitej Polskiej.

Główny Urząd Geodezji i Kartografii
Warszawa 2014

UWAGA

Stosowane w niniejszej publikacji określenia oraz prezentowany w niej materiał nie stanowią wyrazu jakiegokolwiek opinii Sekretariatu Organizacji Narodów Zjednoczonych w zakresie statusu prawnego jakiegokolwiek państwa, terytorium, miasta albo obszaru lub ich władz, jak również w zakresie określania granic tychże.

Termin 'państwo' stosowany w niniejszej publikacji odnosi się również w konkretnych kontekstach do terytoriów i obszarów.

Określenia 'bardziej rozwinięty' oraz 'mniej rozwinięty' stosowane w niniejszej publikacji w odniesieniu do państw, obszarów lub regionów mają znaczenie statystyczne i nie służą wyrażaniu opinii w zakresie etapu rozwoju osiągniętego przez konkretne państwo czy obszar.

Symbole dokumentów Organizacji Narodów Zjednoczonych składają się z wielkich liter i cyfr.

ST/ESA/STAT/SER.M/85

UNITED NATIONS PUBLICATION

Sales No. M.01.XVII.7

ISBN 92-1-061192-6

Copyright © United Nations, 2002

Wszelkie prawa zastrzeżone

Druk: United Nations, New York

CONTENTS / SPIS TREŚCI

POLISH

Słownik terminów używanych przy standaryzacji nazw geograficznych

Wstęp

Słownik

Indeks

Uzupełnienie

Słownik terminów używanych przy standaryzacji nazw geograficznych

Redaktor

Naftali Kadmon

Przewodniczący Grupy Roboczej ds. Terminologii Toponimicznej

Tłumaczenie na język polski

Marek Łukasik

WSTĘP

Grupa Ekspertów ONZ ds. Nazw Geograficznych (UNGEGN) podczas 14. sesji UNGEGN w Genewie, która odbyła się w dniach 17-26 maja 1989 roku¹, omawiała ONZ-owski *Słownik nr 330: Terminologia techniczna stosowana przy standaryzacji nazw geograficznych*.² Słownik był już wcześniej przedmiotem dwóch uzupełnień i zawierał 175 terminów według stanu na rok 1987.

Słownik posiadał jednak wiele ułomności, które wymagały uwagi, w tym m.in. z jednej strony niekompletność, z drugiej zaś redundantność treści. Ponadto *Słownik nr 330* nie podawał przykładów ilustrujących zdefiniowane pojęcia, a w definicjach nie odnoszono się do alfabetów niełacińskich i języków nieeuropejskich. W związku z tym UNGEGN powołała Grupę Roboczą ds. Terminologii Toponimicznej, której przewodniczącym został profesor Naftali Kadmon (Izrael)³ – redaktor naczelny niniejszego *Słownika*.

Raport Grupy Roboczej⁴ został przedstawiony przez przewodniczącego Grupie Ekspertów Organizacji Narodów Zjednoczonych ds. Nazw Geograficznych podczas 15. sesji, która odbyła się w Genewie w dniach 11-19 listopada 1991 roku.⁵ Pierwsza wersja nowego *Słownika* zawierała 336 terminów wraz z definicjami w języku angielskim i przykładami z 16 języków i alfabetów. Do przedstawionej wersji członkowie Grupy Roboczej nanieśli następnie liczne poprawki i uzupełnienia.

Podczas VI Konferencji Organizacji Narodów Zjednoczonych w sprawie Standaryzacji Nazw Geograficznych, odbywającej się w Nowym Jorku w dniach 25 sierpnia – 3 września 1992 roku rekomendowano w rezolucji nr 11 „dalsze funkcjonowanie Grupy Roboczej ds. Terminologii Toponimicznej, której celem miało być stworzenie wielojęzycznego słownika terminologii toponimicznej, uzupełnionego o pozostałe 5 języków oficjalnych Organizacji Narodów Zjednoczonych.”⁶ W tej samej rezolucji polecono Grupie Roboczej „okresowy przegląd treści słownika i w razie potrzeby jego uzupełnienie”.

---

¹ Zob. raport Grupy Ekspertów Organizacji Narodów Zjednoczonych ds. Nazw Geograficznych z prac 14. sesji (ESA/RT/C/ GN/12), para. 23 i 94.

² Dokument o sygn. ST/CS/SER.F/330.

³ Ibid., para. 94.

⁴ Grupa Robocza ds. Terminologii Toponimicznej: raport za okres 1989-1991, zgłoszony jako dokument roboczy Nr 2 do Grupy Ekspertów Organizacji Narodów Zjednoczonych ds. Nazw Geograficznych na 15. sesję UNGEGN.

⁵ Zob. raport Grupy Ekspertów Organizacji Narodów Zjednoczonych ds. Nazw Geograficznych z prac 15. sesji (GEGN/15), para. 33-36.

⁶ Zob. *Sixth United Nations Conference on the Standardization of Geographical Names, New York, 25 August–3 September 1992, vol. I, Report of the Conference* (publikacja Organizacji Narodów Zjednoczonych, Nr kat. (w j. angielskim) E.93.I.23 oraz Corr.1), rozdział III.

Podczas zebrań Grupy Roboczej, *Słownik* podlegał kolejnym redakcjom i ostatecznie został przedstawiony jako wersja 4, zawierająca 375 terminów, na VII Konferencji Organizacji Narodów Zjednoczonych w sprawie Standaryzacji Nazw Geograficznych, która odbyła się w Nowym Jorku w dniach 13-22 stycznia 1998.⁷

W każdym słowniku wielojęzycznym ujawniają się różnice w zakresie użycia ekwiwalentnych terminów. Stąd w niniejszej pracy występują pewne rozbieżności w treści definicji poszczególnych terminów w 6 językach. W pewnym stopniu dotyczy to również zamieszczonych przykładów, choć w ramach terminów bazowych oraz w przypadku kwestii dotyczących alfabetów niełacińskich przykłady nie zostały zmienione w żadnej części *Słownika*. W niektórych przypadkach definicje przyjęte w niniejszej pracy różnią się od tych umieszczonych w słownikach ogólnych, przede wszystkim ze względu na ograniczenie znaczenia prezentowanych terminów do obszaru toponimii.

Następujące osoby, działając w ramach własnych możliwości oraz wykonując pracę społecznie, dokonały tłumaczenia niniejszego *Słownika* na następujące języki: francuski: Sylvie Lejeune, Henri Dorion, Jean-Yves Dugas oraz Christian Bonnelly; hiszpański: José Cruz Almeida; chiński: Du Xiangming oraz Wang Shuping; arabski: Nasser Al-Harty; rosyjski: V.M. Boginskiy, G.I. Donidze, I.P. Litvin oraz Z.V. Rubcova.

Składamy serdeczne podziękowania wszystkim członkom Grupy Roboczej ds. Terminologii Toponimicznej, a w szczególności redaktorowi oraz tłumaczom, którzy zaoferowali swój czas i umiejętności podczas przygotowywania niniejszego *Słownika*. Podziękowania kierujemy również w stronę pani Jennifer Javier z Wydziału Statystycznego Organizacji Narodów Zjednoczonych, Departament Spraw Gospodarczych i Społecznych Sekretariatu Organizacji Narodów Zjednoczonych, która pomagała w przygotowaniu *Słownika* do druku. Mamy nadzieję, że niniejsza praca przyczyni się do propagowania standaryzacji nazw geograficznych na świecie, prowadząc do skuteczniejszej komunikacji i lepszego zrozumienia między ludźmi.

---

⁷ Zob. *Glossary of Toponymic Terminology – Version 4*, dokument zgłoszony przez Grupę Ekspertów ONZ ds. Nazw Geograficznych, Grupę Roboczą ds. Terminologii Toponimicznej (E/CONF.91/ L.13); oraz *Seventh United Nations Conference on the Standardization of Geographical Names, New York, 13-22 January 1998, vol. I, Report of the Conference* (publikacja Organizacji Narodów Zjednoczonych, Nr kat. (w j. angielskim) E.98.I.18), para. 158-161.

SŁOWNIK TERMINÓW UŻYWANYCH PRZY STANDARYZACJI NAZW GEOGRAFICZNYCH

UWAGI: Przykłady fonemów przedstawiono w nawiasach ukośnych / /.
Przykłady głosek przedstawiono w nawiasach kwadratowych [ ].
Odnosińniki do innych haseł w ramach definicji wprowadzane są symbolem strzałki (→) i znajdują się w nawiasach okrągłych.

Termin angielski	Termin polski	Definicja
001 acronym	akronim, skrótowiec	Wyraz utworzony z początkowych liter kolejnych wyrazów lub głównych wyrazów tworzących termin złożony. <i>Przykłady</i> : Soweto (South West Townships); RADAR; UNGEGN.
002 address	adres	Lokalizacja określonego elementu w pamięci komputera.
003 allograph	alograf	Każde z graficznych przedstawień określonego grafemu (→grapheme). <i>Przykłady</i> : w języku angielskim <i>ff</i> , <i>ph</i> i <i>gh</i> są alografami grafemu <i>f</i> , reprezentującego fonem /f/ (→phoneme); w języku niemieckim <i>ss</i> = <i>sz</i> = <i>ß</i> , <i>ä</i> = <i>ae</i> .
004 allomorph	alomorf	Każdy z dwóch lub więcej wariantów fonologicznych (→phonological) określonego morfemu (→morpheme). <i>Przykład</i> : w języku angielskim <i>es</i> w wyrazie <i>boxes</i> oraz <i>en</i> w wyrazie <i>oxen</i> są alomorfami morfemu liczby mnogiej.
005 allonym	alonim	Każdy z dwóch lub więcej toponimów odnoszących się do tego samego obiektu topograficznego (→feature, topographic). <i>Przykłady</i> : Hull i Kingston upon Hull; Vesterhavet i Nordsee; Swansea i Abertawe; Johannesburg i Egoli.
006 allonym, standardized	alonim zestandaryzowany, alonim standaryzowany	Każdy z dwóch lub więcej zestandaryzowanych toponimów (→toponym, standardized) odnoszących się do tego samego obiektu topograficznego. <i>Przykłady</i> : Biel i Bienne; Casablanca i Ad-Dār al-Bayḏā'; Kaapstad i Cape Town; Matterhorn i Monte Cervino.
007 allophone	alofon	Głoska (→phone), jeden z dwóch lub więcej wariantów fonetycznych (→phonetic) fonemu (→phoneme). <i>Przykłady</i> : alofony fonemu /t/ realizowane w brytyjskim angielskim w wyrazie <i>Tyne</i> i w amerykańskim angielskim w wyrazie <i>water</i> ; w języku hiszpańskim: alofony fonemu /r/ realizowane w wyrazach <i>rio</i> i <i>Madrid</i> .

	Termin angielski	Termin polski	Definicja
008	alphabet	alfabet	Zbiór wszystkich liter (→letter) w języku stosującym pismo alfabetyczne (→script, alphabetic), uporządkowanych według ustalonej kolejności, w którym każda litera posiada swoją nazwę.
009	alphabetic	alfabetyczny	Odnoszący się do alfabetu (→alphabet).
010	alphabet, conversion	alfabet konwersyjny	Alfabet (→alphabet) stosowany w konwersji nazw (→conversion). Termin ogólny dla pojęć alfabet transkrypcyjny (→alphabet, transcription) oraz alfabet transliteracyjny (→alphabet, transliteration).
011	alphabet, transcription	alfabet transkrypcyjny	Alfabet (→alphabet) stosowany w transkrypcji (→transcription). <i>Przykłady:</i> stosowanie tylko <i>z</i> , a nie <i>c</i> dla oddania zębowego fonemu /ts/ (→phoneme) w transkrypcji na język niemiecki; lub stosowanie tylko <i>k</i> , a nie <i>c</i> dla oddania tylnojęzykowego fonemu /k/ w transkrypcji na język angielski.
012	alphabet, transliteration	alfabet transliteracyjny	Alfabet (→alphabet) stosowany w transliteracji (→transliteration), który może zawierać znaki diakrytyczne (→diacritic). <i>Przykład:</i> alfabet stosowany w latynizacji pisma niełacińskiego, np. w przypadku klasycznego języka arabskiego opuszczający litery C, E, O, P, V, X, ale zawierający znak ‘ oraz inne znaczniki.
013	alphabetic script		Zob. script, alphabetic.
014	alphabetic sequence	(a) kolejność alfabetyczna (b) wykaz alfabetyczny	(a) Porządek, w jakim zwyczajowo przedstawiane są litery (→letter) alfabetu (→alphabet). (b) Zestaw elementów uporządkowanych w ten sposób.
015	alphabetic sequence rules	reguły kolejności alfabetycznej	Zasady kolejności (→sequence rules) pisma alfabetycznego (→script, alphabetic).
016	alphanumeric	alfanumeryczny	Zapis, wykorzystywany np. w technologii komputerowej, w którym stosuje się nie tylko cyfry, ale również litery (→letter). W szerszym znaczeniu w zapisie tym stosuje się również znaki interpunkcyjne oraz symbole, w tym matematyczne.
017	anthroponym	antroponim	Nazwa osobowa. <i>Przykłady:</i> Alfred; ‘Alī; Everest.

	Termin angielski	Termin polski	Definicja
018	article	rodzajnik	Morfem (→morpheme) oznaczający (zwykle) określoną właściwość rzeczownika, a niekiedy jego rodzaj, liczbę i przypadek. <i>Przykłady:</i> w języku angielskim: <i>the</i> ; w języku hiszpańskim: <i>el, los, las</i> ; w języku francuskim: <i>le, la, les</i> ; w języku arabskim: <i>al-</i> ; w języku hebrajskim: <i>ha-</i> ; w języku rumuńskim: <i>-ul</i> .
019	articulation	artykulacja	Fizjologiczne ruchy narządów mowy powyżej krtani służące zmianie przepływu powietrza w celu wytwarzania dźwięków mowy.
020	batch processing	przetwarzanie wsadowe	Metoda, za pomocą której elementy są kodowane i grupowane a następnie przetwarzane sekwencyjnie przez komputer, zazwyczaj na kolejnym etapie. Termin komplementarny: przetwarzanie interaktywne (→interactive processing).
021	bilingualism	dwujęzyczność, bilingwizm	Zwyczajowe posługiwanie się dwoma językami (→language) przez pojedynczą osobę lub wspólnotę.
022	biscriptual	dwupismowy	Zapisany lub drukowany w dwóch różnych rodzajach pisma (→script). Zob. również: mapa wielopismowa (→map, multiscriptual); gazeter wielopismowy (→gazetteer, multiscriptual).
023	character	znak graficzny, znak	Symbol graficzny stosowany jako jednostka pisma; w węższym znaczeniu: symbol graficzny w niealfabetycznym systemie pisma. <i>Przykłady:</i> w języku chińskim 中 (zhong); w języku amharskim ሀ (hā); w japońskiej hiraganie の (no).
024	character, modified	znak graficzny zmodyfikowany	Termin ogólny dla pojęć znak graficzny uproszczony (→character, simplified) oraz wariant znaku graficznego (→character, variant).
025	character, simplified	znak graficzny uproszczony	Wariant znaku graficznego (→character) mniej złożony niż jego postać oryginalna. <i>Przykład:</i> uproszczone warianty znaków pisma chińskiego (jiantizi), które charakteryzują się mniejszą liczbą kresek niż znaki tradycyjne.

Termin angielski	Termin polski	Definicja
026 character, variant	wariant znaku graficznego	Każdy z dwóch lub więcej znaków graficznych w systemie pisma (→writing system) przedstawiający ten sam element fonologiczny (→phonological) i/lub morfologiczny (→morphological), a w piśmie alfabetycznym należący do tego samego kroju pisma (→typeface), ale różniący się kształtem, np. w zależności od jego miejsca w wyrazie. <i>Przykłady:</i> w języku arabskim: ع = ء = ة ; w języku hebrajskim: ף = ץ.
027 character, vowel	znak graficzny samogłoskowy	W piśmie alfabetycznym (→script, alphabetic) lub sylabicznym (→script, syllabic) znak graficzny (→character), a nie znacznik (→marker), oznaczający samogłoskę (→vowel). <i>Przykłady:</i> łacińskie a, tajskie ᨧ (a); koreańskie ᄀ (a); amharskie አ (ā, pierwszy znak samogłoskowy).
028 choronym	choronim	Toponim (→toponym) stosowany do obiektów powierzchniowych.
029 class, feature	klasa obiektów	Zbiór obiektów topograficznych o podobnych cechach, zgrupowanych w celu ułatwienia ich klasyfikacji, przetwarzania i wyszukiwania. <i>Przykład:</i> rzeka, strumień, potok, wadi itp. należą do wspólnej klasy ‘cieków’.
030 coded representation	przedstawienie kodowe	Przedstawienie obiektu lub klasy obiektów (→class, feature) za pomocą kodu alfanumerycznego (→alphanumeric) lub graficznego; rezultat zastosowania kodu do jakiegokolwiek elementu zbioru. <i>Przykłady:</i> 0226 – droga główna; ^ – góra.
031 colloquial language		Zob. language, colloquial.
032 composite name		Zob. name, composite.
033 compound name		Zob. name, composite.
034 computer file		Zob. file, computer.
035 computer program		Zob. program, computer.
036 computer record		Zob. record, computer.
037 consonant	spółgłoska	Jedna z dwu głównych klas dźwięków mowy (→speech), wytworzonych przez zwanie lub znaczne zbliżenie narządów mowy w kanale głosowym. <i>Przykłady:</i> [b], [c], [d], [f]. Termin komplementarny: samogłoska (→vowel).

	Termin angielski	Termin polski	Definicja
038	consonant letter		Zob. letter, consonant.
039	consonant script		Zob. script, defective alphabetic.
040	conventional name	nazwa zwyczajowa	Zob. exonym. W języku angielskim jest stosowany jako synonim terminu 'exonym'.
041	conversion	konwersja	W toponimii: proces przenoszenia elementów fonologicznych (→phonological) i/lub morfologicznych (→morphological) z jednego języka do drugiego lub z jednego rodzaju pisma (→script) do innego. Konwersję przeprowadza się na drodze transkrypcji (→transcription) lub transliteracji (→transliteration).
042	conversion alphabet		Zob. alphabet, conversion.
043	conversion table	tabela konwersyjna	Termin ogólny dla pojęć klucz transkrypcyjny (→transcription key) oraz klucz transliteracyjny (→transliteration key). Zob. również: klucz do latynizacji (→romanization key).
044	coordinates, geographical	współrzędne geograficzne	(a) (Sferoidalna) sieć linii reprezentujących szerokość geograficzną o wartościach 0°–90° na południe lub północ od równika (równoleżniki) oraz linii reprezentujących długość geograficzną (południki) o wartościach 0°–180° na wschód lub zachód od południka zerowego Greenwich, wykorzystywana do określania położenia na powierzchni Ziemi (bez uwzględnienia wysokości) za pomocą miar kątowych (stopnie, minuty i sekundy łuku). (b) Wartości współrzędnych punktu w takim układzie.
045	coordinates, rectangular	współrzędne prostokątne	(a) Układ współrzędnych płaskich złożony z dwóch zestawów linii prostych przecinających się pod kątem prostym w równych odstępach od siebie na obu osiach, nakładana (zazwyczaj) na mapę topograficzną (→map, topographic). Zob. również: układ UTM (→UTM grid). (b) Wartości współrzędnych punktu w takim układzie.
046	coordinates, topographic	współrzędne topograficzne	Zob. coordinates, rectangular.

	Termin angielski	Termin polski	Definicja
047	creole	język kreolski	Stabilna forma mowy, wywodząca się z języka pidżynowego (→pidgin), która stała się jedynym lub głównym językiem (→language, principal) danej wspólnoty językowej (→speech community). <i>Przykład:</i> kreolski haitański (wywodzący się z francuskiego).
048	cultural feature		Zob. feature, man-made.
049	data	dane, informacje	Sformalizowane przedstawienie faktów lub pojęć, umożliwiające ich komunikowanie, interpretację oraz przetwarzanie przez człowieka lub maszynę. Termin komplementarny w terminologii komputerowej: program (→program).
050	data base (also database), digital	cyfrowa baza danych	Obszerny, czasami wyczerpujący, zbiór plików komputerowych (→file, computer) i/lub rekordów danych (→record, computer) o określonej zawartości tematycznej. <i>Przykład:</i> zbiór rekordów dotyczących wszystkich obiektów wodnych w kraju.
051	data base, digital toponymic	cyfrowa baza danych toponimicznych	Cyfrowa baza danych (→data base, digital) (wszystkich) toponimów (→toponym) określonego obszaru, zawierająca (lub nie) dodatkowe dane, dostępna w postaci umożliwiającej komputerowy odczyt.
052	data base management system	system zarządzania bazą danych	Oprogramowanie (→software) służące do obsługi cyfrowej bazy danych (→data base, digital), umożliwiające niezależnym użytkownikom korzystanie z niej.
053	data dictionary	słownik bazy danych	Katalog informacji o zawartości cyfrowej bazy danych (→data base, digital), w tym nazwy etykiet poszczególnych elementów danych (→data element), formaty plików (→format, file), wewnętrzne kody odesłań i zapisy tekstowe, jak również powiązania między nimi.
054	data directory	katalog danych	Zob. data dictionary.
055	data element	element danych	Opis podstawowej, dającej się zidentyfikować i zdefiniować jednostki informacji, zajmującej określone pole (→data field) w rekordzie danych (→record, computer). <i>Przykład:</i> 'Data zatwierdzenia nazwy przez organ nazewniczy'.

	Termin angielski	Termin polski	Definicja
056	data field	pole danych	Miejsce dla określonego elementu danych (→data element) w rekordzie danych (→record, computer). <i>Przykład:</i> pole współrzędnych w rekordzie dotyczącym nazwy miejscowej.
057	data interchange, translingual	międzyjęzykowa wymiana danych	Wymiana danych (zwłaszcza za pośrednictwem komputera) przy użyciu standaryzowanych kodów i/lub terminologii, niezwiązanych z konkretnym językiem.
058	data item	treść danych	Wartość lub zawartość konkretnego elementu danych (→data element) w konkretnym rekordzie danych (→record, computer). <i>Przykład:</i> 01.01.97 w polu rekordu (→data field) 'data'.
059	data portability	przenośność danych	Możliwość odczytania i/lub wykorzystania tych samych danych w różnych systemach komputerowych.
060	default value	wartość domyślna	W pracy z komputerem: opcja wybierana automatycznie przez komputer wobec braku poleceń ze strony użytkownika.
061	defective alphabet script		Zob. script, defective alphabet.
062	descriptive term	termin opisowy	Wyraz (zazwyczaj rzeczownik pospolity, przymiotnik lub grupa składniowa), np. umieszczony na mapie, który określa obiekt topograficzny (→feature, topographic) przez jego cechy, ale który sam nie jest toponimem (→toponym). <i>Przykłady:</i> lotnisko; kanał; wieża ciśnień; stały, okresowy (o cieku).
063	designation	oznaczenie	Zob. descriptive term.
064	diacritic	znak diakrytyczny, diakryt	Znak (zwykle niewielki) umieszczony powyżej, poniżej lub w poprzek litery (→letter) lub grupy liter w celu zmiany wartości reprezentowanego przez nią fonemu (→phoneme), zaznaczenia akcentu albo tonu lub w celu rozróżnienia dwóch wyrazów. <i>Przykłady:</i> w języku niemieckim: <i>ä, ö, ü</i> ; <i>š</i> oraz <i>č</i> przy latynizacji rosyjskiej cyrylicy (tj. odpowiednio dla <i>ш</i> i <i>ч</i>); <i>ħ</i> przy latynizacji języka hebrajskiego; w języku polskim: <i>ł</i> ; w języku rumuńskim: <i>ț</i> ; w języku francuskim: <i>où</i> ('gdzie') w przeciwstawieniu do <i>ou</i> ('lub'). Zob. również: znacznik (→marker).
065	diacritical mark, diacritical sign		Zob. diacritic.

	Termin angielski	Termin polski	Definicja
066	dialect	dialekt, narzecze, gwara	Regionalna lub społeczna odmiana języka (→language), charakteryzująca się specyficznym zasobem leksykalnym, doбором struktur gramatycznych i wymową. Niekiedy trudno jest odróżnić dialekt od języka. Zob. również: dyglosja (→diglossia); język wernakularny (→vernacular).
067	dictionary, geographical	słownik geograficzny	Spis terminów i/lub nazw geograficznych, zazwyczaj ułożonych w porządku alfabetycznym (→alphabetic), opatrzone definicjami, objaśnieniami lub danymi opisowymi dla każdego hasła.
068	digital data base		Zob. data base, digital.
069	digital toponymic data base		Zob. data base, digital toponymic.
070	diglossia	dyglosja	Względnie stabilna sytuacja językowa, w której dwie różne odmiany określonego języka (→language) współwystępują w ramach jednej wspólnoty językowej (→linguistic community), przy czym jedna z nich (odmiana ‘wyższa’) jest bardziej formalna i prestiżowa, natomiast druga (odmiana ‘niższa’) jest wykorzystywana w mniej formalnych sytuacjach komunikacyjnych, głównie w konwersacji. <i>Przykłady:</i> w języku greckim katarewusa (odmiana ‘wyższa’) i dimotiki (odmiana ‘niższa’); w języku arabskim: al-fuṣḥa i al-‘ammīyah; w języku niemieckim używanym na obszarze Szwajcarii: Hochdeutsch oraz Schwyzerdütsch. W szerszym znaczeniu: współwystępowanie dwóch niespokrewnionych języków, np. hiszpańskiego i guarani w Parawgaju.
071	diglossic	dyglosyjny	Odnoszący się do dyglosji (→ diglossia).
072	digraph	dwuznak, digraf	Sekwencja dwóch liter (→letter) reprezentujących pojedynczy fonem (→phoneme). <i>Przykłady:</i> dla fonemu /ʃ/– <i>sj</i> w języku niderlandzkim, <i>ch</i> w języku francuskim, <i>sh</i> w języku angielskim. W niektórych językach poszczególne dwuznaki mają osobne miejsce w porządku alfabetycznym, np. <i>ll</i> w hiszpańskim, <i>ch</i> w czeskim i słowackim. Zob. również: ligatura (→ligature).
073	diphthong	dyftong	Połączenie dwóch (lub trzech w tryftongu) składników samogłoskowych w jednej sylabie. <i>Przykłady:</i> dla dyftongu /ai/ w niemieckim słowie ‘bei’ stosuje się dwuznak <i>ei</i> , a w angielskim wyrazie ‘time’ pojedyncze <i>i</i> .

Termin angielski	Termin polski	Definicja
074 donor language		Zob. language, source.
075 donor script		Zob. script, source.
076 endonym	endonim	Nazwa obiektu geograficznego w jednym z języków używanych na obszarze, na którym dany obiekt się znajduje. <i>Przykłady</i> : Vārāṇasī (nie: Benares); Aachen (nie: Aix-la-Chapelle); Krung Thep (nie: Bangkok); Al-Uqşur (nie: Luxor); Teverya (nie: Tiberias).
077 endonym, standardized	endonim zestandaryzowany, endonim standaryzowany	Endonim (→endonym) zatwierdzony przez organ nazewnictwa. <i>Przykład</i> : z dwóch alonimów (→allonym) Hull i Kingston upon Hull (Anglia), drugi jest formą zestandaryzowaną.
078 entity, topographic		Zob. feature, topographic.
079 eponym	eponim	Imię lub nazwisko osoby (lub grupy osób), od której utworzono nazwę miejsca. <i>Przykłady</i> : Iago (Jakub) w Santiago; Everest w nazwie Mount Everest; Mūsa (Mojżesz) w nazwie Wādī Mūsa.
080 epotoponym	epotoponim	Toponim (→toponym) stanowiący podstawę lub źródło dla rzeczownika pospolitego. <i>Przykłady</i> : Jerez (dla sherry); Olympía (dla olimpiady); al-Burtughāl, nazwa Portugalii w języku arabskim (dla Burtuqāl / Burtuqān, tj. pomarańczy w arabskim).
081 exonym	egzonim	Nazwa używana w określonym języku dla obiektu geograficznego (→feature, geographical) znajdującego się poza obszarem, gdzie język ten ma status oficjalny i różniąc się od nazwy w języku lub językach oficjalnych obowiązujących na obszarze, gdzie znajduje się dany obiekt geograficzny. <i>Przykłady</i> : Warsaw jest w języku angielskim egzonimem polskiej nazwy Warszawa; Londres w języku francuskim angielskiego London; Mailand w języku niemieckim włoskiego Milano. Oficjalnie zlatynizowane endonimy, np. Moskwa dla Москва oraz Bejing (w pinyin) nie są egzonimami; egzonimem jest natomiast forma Pekin. Organizacja Narodów Zjednoczonych zaleca ograniczone stosowanie egzonimów w komunikacji międzynarodowej. Zob. również: nazwa tradycyjna (→name, traditional).
082 extraterrestrial feature		Zob. feature, extraterrestrial.
083 extraterrestrial name		Zob. name, extraterrestrial.

	Termin angielski	Termin polski	Definicja
084	false generic element		Zob. generic element, false.
085	feature class		Zob. class, feature.
086	feature name	nazwa obiektu	Zob. toponym.
087	feature, cultural	obiekt kulturowy	Zob. feature, man-made.
088	feature, extraterrestrial	obiekt pozaziemski	Obiekt topograficzny (→feature, topographic) na planecie innej niż Ziemia albo na satelicie. <i>Przykład:</i> krater na Księżycu.
089	feature, geographical	obiekt geograficzny	Obiekt topograficzny (→feature, topographic) na powierzchni Ziemi.
090	feature, hydrographic	obiekt wodny, obiekt hydrograficzny	Obiekt topograficzny (→feature, topographic) wodny lub związany z wodą, ale nieobejmujący lądu. <i>Przykłady:</i> jezioro; zbiornik podziemny (ale nie: wyspa).
091	feature, man-made	obiekt antropogeniczny	Obiekt topograficzny (→feature, topographic) wykonany lub w znacznym stopniu zmieniony przez człowieka. <i>Przykłady:</i> kanał; droga; osiedle. Termin komplementarny: obiekt naturalny (→feature, natural).
092	feature, natural	obiekt naturalny	Obiekt topograficzny (→feature, topographic) niewykonany przez człowieka lub zmieniony przez niego jedynie w nieznacznym stopniu. <i>Przykłady:</i> rzeka (ale nie: kanał); las (ale nie: plantacja). Termin komplementarny: obiekt antropogeniczny (→feature, man-made).
093	feature, physical	obiekt fizyczny	Każdy obiekt topograficzny (→feature, topographic), który może być zaobserwowany wizualnie. <i>Przykłady:</i> góra; rzeka; droga; budynek; ale nie nieoznakowana granica administracyjna.
094	feature, topographic	obiekt topograficzny	Element powierzchni Ziemi, innej planety lub satelity, posiadający rozpoznawalne cechy.
095	feature, undersea	obiekt podmorski	Element tej części Ziemi, który znajduje się pod powierzchnią mórz lub oceanów, posiadający rozpoznawalne cechy. <i>Przykłady:</i> Dogger Bank, Rów Mariański.
096	field, data		Zob. data field.
097	file format		Zob. format, file.

	Termin angielski	Termin polski	Definicja
098	file, computer	plik komputerowy, zbiór danych	Uporządkowany i nazwany zbiór rekordów danych (→record, computer).
099	firmware	oprogramowanie układowe, firmware	Programy (→program, computer) i procedury zapisane w pamięci stałej komputera, niepodlegające modyfikacji z poziomu innego oprogramowania (→software).
100	font	kształt liter, czcionka	Krój pisma określonego typu, stylu i wielkości. <i>Przykłady: pogrubiony Times New Roman 12 punktów, kursywa Courier 11 punktów.</i>
101	format	format	Wielkość i ogólny układ pisanego lub drukowanego dokumentu. <i>Zob. również: format pliku (→format, file).</i>
102	format, computer		<i>Zob. format, file.</i>
103	format, file	format pliku	Sposób uporządkowania danych w pliku komputerowym (→file, computer) (np. rekordów i pól, znaków numerycznych i alfanumerycznych (→alphanumeric), stałych i zmiennych itd.). Zwykle określane w skrócie jako format.
104	full title		<i>Zob. long form (of a name).</i>
105	gazetteer	gazeter	Spis toponimów (→toponym) przedstawionych w porządku alfabetycznym lub w innym, ze wskazaniem ich położenia, wariantów nazwy, typu obiektu topograficznego (→feature, topographic) i innych informacji o charakterze określającym lub opisowym.
106	gazetteer, index	gazeter indeksowy, skorowidz nazw, wykaz nazw	Uporządkowana lista toponimów (→toponym), opcjonalnie zawierająca dodatkowe informacje, służąca jako pomoc przy korzystaniu ze źródła, w którym toponimy te występują. <i>Przykład: skorowidz nazw załączony do atlasu.</i>
107	gazetteer, multilingual	gazeter wielojęzyczny	Gazeter (→gazetteer), który dla określonego obiektu topograficznego podaje również alonimy (→allonym) w innych językach, niekoniecznie zestandaryzowane (→allonym, standardized). <i>Przykłady: Ateny (Athína); Moskwa (Moskva).</i>
108	gazetteer, multiscriptual	gazeter wielopismowy	Gazeter (→gazetteer), który przedstawia toponimy (→toponym) w dwóch (gazeter dwupismowy) lub więcej rodzajach pisma (→script) lub systemach pisma (→writing system). <i>Przykłady: Αθήνα – Ateny; נצרת – Nazaret; Владивосток – Władywostok.</i>

	Termin angielski	Termin polski	Definicja
109	gazetteer, place names	gazeter miejscowości	Termin stosowany niekiedy do listy osiedli. Zob. również: ojkonomim (→name, place (b)).
110	generic element	element gatunkowy, element rodzajowy	Część toponimu (→toponym), którą tworzy termin gatunkowy (→generic term). <i>Przykłady</i> : <u>Port</u> -au-Prince; <u>Sierra</u> Nevada; <u>Newport</u> . Element gatunkowy niekoniecznie wskazuje na typ lub klasę obiektu reprezentowanego przez toponim. Zob. również: fałszywy element gatunkowy (→generic element, false). Termin komplementarny: element odróżniający (→specific element).
111	generic element, false	fałszywy element gatunkowy, fałszywy element rodzajowy	Element gatunkowy (→generic element), który nie wskazuje na klasę obiektu reprezentowanego przez nazwę. <i>Przykłady</i> : <u>Mount</u> Isa, ‘ <u>Ayn</u> as-Sultān, <u>Redhill</u> oraz <u>Rio</u> de Janeiro są przykładami osiedli, a nie górą (Mount), źródłem (‘Ayn), wzgórzem (hill), czy rzeką (Rio).
112	generic term	termin gatunkowy, termin rodzajowy	Rzeczownik pospolity, który określa obiekt topograficzny (→feature, topographic) przez jego cechy, a nie nazwę własną. <i>Przykłady</i> : góra, sierra, san, shan, dagh, jabal, har, rzeka, wadi, gang. Może być częścią toponimu (→toponym). Zob. element gatunkowy (→generic element) oraz fałszywy element gatunkowy (→generic element, false).
113	geographical dictionary		Zob. dictionary, geographical.
114	geographical entity		Zob. feature, geographical.
115	geographical feature		Zob. feature, geographical.
116	geographical name		Zob. name, geographical.
117	geographical names standardization		Zob. standardization, geographical names.
118	geographical information system (GIS)	system informacji geograficznej (GIS)	Uniwersalny komputerowy system umożliwiający wprowadzanie, przetwarzanie i udostępnianie danych (→data) o odniesieniu geograficznym, zawierający często mapy i toponimy (→toponym).
119	GIS		Zob. geographical information system.

	Termin angielski	Termin polski	Definicja
120	glossary	słownik, glosariusz	Spis terminów odnoszących się do określonej dziedziny wiedzy lub obszaru zainteresowań, który może zawierać objaśnienia lub informacje opisowe dotyczące włączonych terminów. <i>Przykład:</i> słownik terminów używanych przy standaryzacji nazw geograficznych.
121	grammar	gramatyka	Nauka o formalnych elementach języka (→language) i regułach nimi rządzących.
122	grapheme	grafem	Graficzne przedstawienie fonemu (→phoneme) w określonym języku (→language). <i>Przykłady:</i> <i>j</i> jest grafemem fonemu /dʒ/ w języku angielskim i fonemu /ʒ/ we francuskim.
123	graphic form	forma graficzna	Pisane lub drukowane znaki graficzne (→character), w tym znaki diakrytyczne (→diacritic), które reprezentują element językowy, taki jak nazwa. Forma graficzna różni się od formy mówionej i cyfrowej.
124	graticule	siatka kartograficzna	Zob. coordinates, geographical (a).
125	grid, topographic	siatka współrzędnych prostokątnych	Zob. coordinates, rectangular (a).
126	guidelines, toponymic	przewodnik toponimiczny	Zbiór reguł obowiązujących w standaryzacji (→standardization) toponimów (→toponym) danego kraju i ich przedstawiania na mapach i w gazeterach (→gazetteer).
127	hardware	sprzęt komputerowy	Termin odnoszący się do komputera jako urządzenia i jego podzespołów (np. procesora), jak również do wszelkich urządzeń peryferyjnych wejścia/wyjścia, np. monitorów, stacji dysków, drukarek, ploterów, tabletów graficznych, skanerów itd. Termin komplementarny: oprogramowanie (→software).
128	historical name		Zob. name, historical.
129	hodonym		Zob. odonym.
130	homonym	homonim	Każdy z dwóch lub więcej identycznych toponimów (→toponym), oznaczających różne obiekty topograficzne (→feature, topographic). <i>Przykład:</i> Monaco (księstwo) i Monaco (di Baviera), włoski egzonym (→exonym) dla Monachium.
131	hydrographic feature		Zob. feature, hydrographic.

	Termin angielski	Termin polski	Definicja
132	hydronym	hydronim	Toponim (→toponym) odnoszący się do obiektu wodnego (→feature, hydrographic).
133	hyphenization, also hyphenation	pisownia z łącznikiem	(a) W toponimii: łączenie dwóch lub więcej elementów nazwy złożonej (→name, composite) znakiem łącznika. Zapobiega to zmianie szyku wyrazów w zestawieniach alfabetycznych (→alphabetic), takich jak gazety (→gazetteer). <i>Przykłady:</i> Höhr-Grenzhausen; Tel-Aviv; Pointe-Sapin-Centre. (b) Umieszczanie łączników między sylabami wyrazu lub między wyrazami.
134	ideogram	ideogram	(a) Symbol graficzny symbolizujący przedmiot lub pojęcie, ale niekoniecznie odnoszący się do konkretnego wyrazu. Termin używany niekiedy jako synonim logogramu (→logogram). (b) W hieroglifach egipskich determinatyw wskazujący na znaczenia pojedynczych lub złożonych fonogramów (→phonogram).
135	ideographic script		Zob. script, logographic.
136	index, names		Zob. index, toponymic.
137	index, place names	indeks nazw miejscowych	Zob. index, toponymic. Termin używany niekiedy wyłącznie do nazw osiedli. Zob. również: nazwa miejscowa (→name, place).
138	index, toponymic	indeks toponimów	Uporządkowany spis toponimów (→toponym), zawierający dane dotyczące ich lokalizacji, ale niepodający dodatkowych informacji (lub podający ich niewiele).
139	indigenous language		Zob. language, indigenous.
140	indigenous name		Zob. name, indigenous.
141	interactive processing	przetwarzanie interaktywne	W systemach komputerowych: bezpośrednia interakcja między użytkownikiem a programem (→program) i/lub danymi (→data), umożliwiająca natychmiastowe modyfikowanie, wyszukiwanie i/lub wyświetlanie informacji, odbywająca się zazwyczaj na monitorze komputera. Termin komplementarny: przetwarzanie wsadowe (→batch processing).

	Termin angielski	Termin polski	Definicja
142	interface	interfejs	Granica między dwoma różnymi systemami (lub ich fragmentami), gdzie oba systemy stykają się lub przecinają. Granica ta może być mechaniczna lub elektroniczna i może również odnosić się do interakcji między ludźmi a komputerami.
143	International Phonetic Alphabet, IPA	międzynarodowy alfabet fonetyczny	Uznany międzynarodowo zbiór symboli transkrypcji fonetycznej (→phonetic). Przykłady symboli IPA: [ŋ] dla dźwięku <i>ng</i> w języku angielskim w wyrazie ‘sing’; [ʃ] dla dźwięku <i>sh</i> w angielskim; [ɑ] dla dźwięku <i>a</i> w angielskim wyrazie ‘art’, ale [ɛ] dla <i>a</i> w wyrazie ‘any’; [u] dla niezgłoskotwórczego <i>u</i> we francuskim w wyrazie ‘Suisse’.
144	international standardization	standaryzacja międzynarodowa	Zob. standardization, international, geographical names.
145	language	język	W kontekście niniejszego słownika: środek komunikacji werbalnej dużej wspólnoty, na który składają się wyrazy (wraz z ich wymową) i reguły ich łączenia.
146	language, colloquial	język potoczny	Odmiana języka (→language) używana w mowie (→speech) nieoficjalnej, różniąca się znacznie od odmiany formalnej (mówionej i pisanej). Zob. również: dialekt (→dialect) i dyglosja (→diglossia).
147	language, donor		Zob. language, source.
148	language, indigenous	język autochtoniczny	Język (→language) rodzimy dla danego obszaru.
149	language, literary	język literacki	Pisana odmiana języka (→language), postrzegana jako standard prac literackich. Może stanowić podstawę formalnej odmiany języka mówionego. <i>Przykład</i> : arabski Naḥwī na tle dialektów potocznych. Zob. również: dyglosja (→diglossia).
150	language, minority	język mniejszościowy	Język (→language) mniejszości narodowej, występujący na określonym obszarze, różniący się od języka oficjalnego (→language, official) administracji państwowej. Może posiadać lub nie status języka oficjalnego. <i>Przykłady</i> : język szwedzki w Finlandii, język bretoński we Francji, język fryzyjski w Holandii.
151	language, national	język narodowy	Język (→language) w powszechnym użyciu na obszarze całego kraju (lub jego części), nierzadko będący elementem tożsamości jego użytkowników. Może posiadać lub nie status języka oficjalnego (→language, official). <i>Przykład</i> : język retoromański w części Szwajcarii.

	Termin angielski	Termin polski	Definicja
152	language, non-official or unofficial	język nieoficjalny	Język (→language), który – choć względnie szeroko używany – nie posiada statusu oficjalnego w określonej, prawnie ukonstytuowanej jednostce politycznej. <i>Przykłady:</i> język francuski w Libanie; język angielski w Izraelu.
153	language, official	język oficjalny, język urzędowy	Język (→language), który posiada status oficjalnego w określonej, prawnie ukonstytuowanej jednostce politycznej, takiej jak państwo lub jego część, i który jest językiem administracji. <i>Przykłady:</i> język hiszpański w Chile; język włoski i niemiecki w Górnej Adydze (Włochy).
154	language, principal	język główny	We wspólnocie językowej (→linguistic community) posługującej się kilkoma językami, ten język (→language), który ma największą liczbę użytkowników. <i>Przykłady:</i> język niemiecki, a nie włoski w Górnej Adydze (Włochy); język angielski, a nie walijski w Walii.
155	language, receiver	język przyjmujący	Zob. language, target.
156	language, source	język oryginału, język źródłowy	Język (→language), z którego określona nazwa zostaje przejęta lub zaadaptowana do języka przyjmującego (→language, target). <i>Przykład:</i> w konwersji (→conversion) z języka rosyjskiego do języka chińskiego, ten pierwszy jest językiem oryginału.
157	language, standard	język standardowy	Forma języka w odmianie mówionej i/lub pisanej, która uznawana jest za poprawną przez organ specjalnie do tego powołany lub cieszący się autorytetem; w przypadku braku takiego organu – forma języka powszechnie uznawana przez wspólnotę językową (→linguistic community) za poprawną. <i>Przykłady:</i> Hochdeutsch w Niemczech; Algemeen Beschaafd Nederlands w Holandii.
158	language, target	język przyjmujący, język docelowy	Język, do którego zostaje przejęty lub zaadaptowany toponim z języka źródłowego (→language, target). <i>Przykład:</i> w konwersji (→conversion) z języka arabskiego do języka francuskiego, ten drugi jest językiem przyjmującym.
159	language, vehicular	język pośredniczący	Język, który służy do porozumiewania się między członkami różnych wspólnot językowych (→linguistic community). <i>Przykład:</i> język angielski jest językiem pośredniczącym lotnictwa cywilnego w większości państw.

	Termin angielski	Termin polski	Definicja
160	letter	litera	Symbol graficzny będący jednostką lub znakiem (→character) alfabetu (→alphabet).
161	letter, basic	litera podstawowa	Podstawowa postać litery (→letter) bez znaków diakrytycznych (→diacritics). <i>Przykłady:</i> w języku polskim: litera <i>l</i> , a nie <i>ł</i> ; w języku islandzkim <i>D</i> , a nie <i>Ð</i> .
162	letter, consonant	litera oznaczająca spółgłoskę, litera spółgłoskowa	Litera (→letter) alfabetu (→alphabet) reprezentująca spółgłoskę. <i>Przykłady:</i> łacińskie: b, d; greckie: β, δ; tajskie: ข, ด; arabskie: ب, د; koreańskie: ㅂ , ㄷ .
163	letter, vowel	litera oznaczająca samogłoskę, litera samogłoskowa	Litera (→letter) alfabetu (→alphabet) reprezentująca samogłoskę. <i>Przykłady:</i> łacińskie: a, e, i, o, u; greckie: α, ε, η, ι, ο, υ, ω; rosyjskie: а, е, и, о, у; hebrajskie: א; tajskie: ၵ ; koreańskie: ㅏ , ㅑ .
164	lettering, map	liternictwo na mapie, napisy na mapie	(a) Napisy na mapie (→script, map) w alfabetycznym (→alphabetic) systemie pisma. W szerszym znaczeniu: napisy na mapie. (b) Czynność umieszczania takich napisów na mapie.
165	lettering, multilingual	napisy wielojęzyczne	Liternictwo na mapie (→lettering, map) wielojęzycznej (→map, multilingual).
166	lettering, multiscriptual	napisy wielopismowe	Liternictwo na mapie (→lettering, map) wielopismowej (→map, multiscriptual).
167	letters, cardinal	litery główne	Litery (→letter) pisma (→script), które występują w większości alfabetów (→alphabet) posługujących się danym pismem. <i>Przykłady:</i> alfabet łaciński z wyłączeniem liter K, Q, X; tradycyjne litery arabskie alfabetu perskiego. Termin komplementarny: litery specjalne (→letters, special).
168	letters, special	litery specjalne	Litery (→letter) alfabetu (→alphabet) określonego języka, które są charakterystyczne lub unikatowe dla tego języka i nie występują w większości innych alfabetów posługujących się tym samym pismem. <i>Przykłady:</i> duńskie ø; islandzkie þ, ð; niemieckie ß; perskie گ. Termin komplementarny: litery główne (→letters, cardinal).
169	lexicon	leksykon, słownik	(a) Słownik lub glosariusz (→glossary) określonego języka lub dziedziny. (b) Słownictwo konkretnej osoby, grupy zawodowej lub dziedziny.

	Termin angielski	Termin polski	Definicja
170	lexicon, logographic	leksykon logograficzny	Uporządkowany wykaz znaków graficznych (→character) pisma logograficznego (→script, logographic); odpowiednik alfabetu (→alphabet) w piśmie alfabetycznym (→script, alphabetic) i sylabariusza (→syllabary) w piśmie sylabicznym (→script, syllabic).
171	ligature	ligatura	Stylizowana graficznie kombinacja dwóch liter (→letter) albo łącząca je linia lub kreska, wskazująca, że następujące po sobie dźwięki należy wymawiać łącznie jak jeden. <i>Przykłady</i> : œ (pochodzące od o + e); <i>kh</i> , wymawiane jak /x/ (→International Phonetic Alphabet) lub niemieckie <i>ch</i> w <i>ach</i> .
172	lingua franca	lingua franca	Język pomocniczy wykorzystywany w komunikacji między grupami osób posługującymi się różnymi językami rodzimymi. <i>Przykłady</i> : suahili w Afryce Wschodniej, keczua w regionach andyjskich. Zob. również: język pidzynowy (→pidgin).
173	linguistic area		Zob. linguistic region.
174	linguistic community	wspólnota językowa	Grupa osób ze względną łatwością posługująca się wspólnym językiem (→language) lub dialektem (→dialect).
175	linguistic region	obszar językowy	Obszar, na którym określony język posiada status oficjalnego (→language, official) lub głównego (→language, principal). <i>Przykład</i> : obszar językowy flamandzki i waloński w Belgii.
176	linguistics	językoznawstwo	Nauka o języku ludzkim we wszystkich jego aspektach, obejmująca fonetykę (→phonetics), fonologię (→phonology), morfologię (→morphology), składnię (→syntax) i semantykę (→semantics).
177	literary language		Zob. language, literary.
178	local name		Zob. name, local.
179	logogram	logogram	Symbol graficzny lub połączenie symboli oznaczających wyodrębniony morfem (→morpheme), taki jak wyraz, bez wyróżniania tworzących go fonemów (→phoneme) lub sylab (→syllable). <i>Przykłady</i> : w języku chińskim: 中 <i>zhong</i> (środek); w japońskim kanji: 山 dla <i>san</i> lub <i>yama</i> (góra).

	Termin angielski	Termin polski	Definicja
180	logographic	logograficzny	Zawierający lub odnoszący się do logogramu (→logogram).
181	logographic lexicon		Zob. lexicon, logographic.
182	logographic script		Zob. script, logographic.
183	long form (of a name)	pełna nazwa	Pełna postać toponimu (w szczególności nazwy państwa), zawierająca wszystkie jego elementy. <i>Przykłady:</i> Al-Mamlakah al-Urdunniyyah al-Hāshimiyah (Jordańskie Królestwo Haszymidzkie); Zhonghua Renmin Gongheguo (Chińska Republika Ludowa). Termin komplementarny: postać skrócona (→short form) – dla powyższych przykładów: Al-Urdunn (Jordania); Zhongguo (Chiny).
184	lunar name		Zob. name, lunar.
185	man-made feature		Zob. feature, man-made.
186	map lettering		Zob. lettering, map.
187	map, multilingual	mapa wielojęzyczna	Mapa, która dla określonego obiektu topograficznego podaje alonimy (→allonym) w różnych językach (→language), niekoniecznie zestandaryzowane (→allonym, standardized). <i>Przykłady:</i> Ateny – Athína; Moskwa – Moskwa.
188	map, multiscriptual	mapa wielopismowa	Mapa, która przedstawia toponimy (→toponym) w dwóch (mapa dwupismowa) lub więcej rodzajach (→script) lub systemach pisma (→writing system). <i>Przykłady:</i> Αθήνα – Ateny; נצרת – Nazaret; Владивосток – Władywostok.
189	map script	napisy na mapie	Toponimy (→toponym) oraz inne słowne i liczbowe oznaczenia na mapie, takie jak terminy opisowe, czy oznaczenia punktów wysokościowych lub opisy poziomic. Zob. również: liternictwo na mapie (→lettering, map).
190	map script, multilingual	napisy na mapie wielojęzycznej	Napisy na mapie (→map script) wielojęzycznej (→map, multilingual).
191	map script, multiscriptual	napisy na mapie wielopismowej	Napisy na mapie (→map script) wielopismowej (→map, multiscriptual).

	Termin angielski	Termin polski	Definicja
192	map, thematic	mapa tematyczna	Każda mapa geograficzna poświęcona określonemu zagadnieniu, przedstawiająca nie tylko ukształtowanie powierzchni Ziemi. <i>Przykłady:</i> mapa geologiczna, mapa historyczna, mapa lotnicza. Termin komplementarny: mapa topograficzna (→map, topographic).
193	map, topographic	mapa topograficzna	Mapa, której celem jest przedstawienie powierzchni Ziemi, Księżyca, innej planety lub jej satelity wraz ze znajdującymi się na nich obiektami topograficznymi (→feature, topographic), naturalnymi (→feature, natural) i antropogenicznymi (→feature, man-made). Termin komplementarny: mapa tematyczna (→map, thematic).
194	maritime name		Zob. name, maritime.
195	marker	znacznik	Symbol graficzny przedstawiający fonem (→phoneme), morfem (→morpheme) lub inny element języka, stosowany wyłącznie z pojedynczą literą (→letter) lub sylabogramem (→syllabogram). <i>Przykład:</i> w języku arabskim szadda (znacznik podwojenia znaku).
196	marker, vowel	znacznik samogłoski	Znacznik (→marker) stosowany w defektywnym piśmie alfabetycznym (→script, defective alphabetic) na oznaczenie samogłoski (→vowel). <i>Przykłady:</i> w języku arabskim: َ , ِ , ُ (a, i, u); w języku hebrajskim: ַ , ֿ , ֿ , ֿ , ֿ (a, e, i, o, u); w języku tajskim: ̃ , ̄ , ̅ (a, i, u).
197	menu, computer	menu komputera	Lista opcji dostępnych dla użytkownika, zazwyczaj wyświetlana na monitorze komputera w postaci graficznej lub alfanumerycznej (→alphanumeric).
198	minority language		Zob. language, minority.
199	minority name		Zob. name, minority.
200	modified character		Zob. character, modified.
201	morpheme	morfem	Najmniejsza dystynktywna jednostka gramatyczna (→grammar); elementarna jednostka tworząca wyrazy. <i>Przykład:</i> wyraz ‘names’ w języku angielskim składa się z morfemu leksykalnego ‘name’ oraz z morfemu liczby mnogiej ‘s’.
202	morphological	morfologiczny	Odnoszący się do morfologii (→morphology).

	Termin angielski	Termin polski	Definicja
203	morphology	morfologia	Dział gramatyki (→grammar) zajmujący się budową i formą wyrazów języka.
204	mother tongue	język ojczysty	Pierwszy język nabywany przez osobę.
205	multilingual gazetteer		Zob. gazetteer, multilingual.
206	multilingual map		Zob. map, multilingual.
207	multiscriptual gazetteer		Zob. gazetteer, multiscriptual.
208	multiscriptual map		Zob. map, multiscriptual.
209	name	nazwa	(a) Zob. noun, proper. (b) W niniejszym słowniku w znaczeniu zawężonym – toponim (→ toponym).
210	name, alternative	nazwa oboczna	Zob. allonym.
211	name, approved	nazwa aprobowana, nazwa zatwierdzona	Zob. name, standardized.
212	name, composite	nazwa złożona	Toponim (→toponym) składający się z elementu gatunkowego (→generic element) i elementu odróżniającego (→specific element), który może składać się z więcej niż jednego wyrazu. <i>Przykłady:</i> Mount Cook; Newport; Newfoundland; Kemijoki; Rostov na Donu; Sierra Nevada Oriental; Stoke on Trent. Termin komplementarny: nazwa prosta (→name, simplex).
213	name, compound		Zob. name, composite.
214	name, conventional		Zob. exonym.
215	name, extraterrestrial	nazwa pozaziemska	Toponim (→toponym) odnoszący się do obiektu pozaziemskiego (→feature, extraterrestrial). <i>Przykład:</i> Nix Olympica (na Marsie).
216	name, geographical	nazwa geograficzna	Nazwa (→name) odnosząca się do obiektu na Ziemi; szczególny przypadek nazwy topograficznej (→name, topographic), czyli toponimu (→toponym).

	Termin angielski	Termin polski	Definicja
217	name, historical	nazwa historyczna	Toponim (→toponym) występujący w dokumentach historycznych i niebędący we współczesnym użyciu. <i>Przykłady</i> : Eboracum (obecnie York, Anglia); Mediolanum (obecnie Mediolan, Włochy); Nowy Amsterdam (obecnie Nowy Jork, USA); Edo (obecnie Tokio, Japonia).
218	name, indigenous	nazwa autochtoniczna	Toponim (→toponym) funkcjonujący w języku autochtonicznym (→language, indigenous) lub wywodzący się z niego. <i>Przykłady</i> : Culabah (w języku Aborygenów, Australia), Empangeni (w zulu, RPA).
219	name, local	nazwa lokalna	Toponim (→toponym) stosowany przez określoną wspólnotę językową (→linguistic community) na określenie obiektu znajdującego się w geograficznie ograniczonym obszarze tej wspólnoty. Może różnić się od nazwy zestandaryzowanej (→name, standardized).
220	name, lunar	nazwa księżycowa	Toponim (→toponym) odnoszący się do obiektu na powierzchni Księżyca. <i>Przykłady</i> : Gagarin; Mare Tranquillitatis.
221	name, maritime	nazwa morska	Nazwa obiektu wodnego (→feature, hydrographic) związanego z morzem. <i>Przykłady</i> : Cieśnina Magellana, Botnik Południowy, La Manche.
222	name, minority	nazwa mniejszościowa	Toponim w języku mniejszościowym (→language, minority).
223	name, official	nazwa urzędowa, nazwa oficjalna	Toponim (→toponym) zatwierdzony przez prawnie ukonstytuowany (np. narodowy) organ nazewniczy (→names authority) i stosowany na obszarze jego kompetencji.
224	name, place	(a) nazwa miejscowa (b) ojkonim	(a) Zob. toponym. (b) Czasami używany jako synonim (→synonym) nazwy osiedla.
225	name, primary	nazwa pierwotna	Nazwa opisowa wyrażona w lokalnej terminologii i języku. <i>Przykłady</i> : Ar-Rab‘ al-Khālī (‘pusty kwartał’, Arabia Saudyjska); Dasht-e Kavīr (‘wielka pustynia’, Iran).
226	name, proper		Zob. noun, proper.

	Termin angielski	Termin polski	Definicja
227	name, simplex	nazwa prosta	Toponim (→toponym), który składa się z pojedynczego wyrazu, zazwyczaj będącego elementem odróżniającym. <i>Przykłady</i> : Kyiv; Temuko; Malaŵi. Al-Qāhirah (Kair) jest również nazwą prostą, ponieważ w brzmieniu oryginalnym w języku arabskim przedimek <i>al-</i> jest morfemem (→morpheme) związanym, w tym przypadku nierozłącznym przedrostkiem (tj. występującym bez łącznika). Termin komplementarny: nazwa złożona (→name, composite).
228	name, standardized	nazwa zestandaryzowana, nazwa standaryzowana	Nazwa zatwierdzona przez organ nazewniczy (→names authority) jako preferowana z listy alonimów (→allonym) określonego obiektu. Jeden obiekt może mieć więcej niż jedną nazwę zestandaryzowaną. <i>Przykład</i> : Kaapstad i Cape Town (ale nie: Capetown).
229	name, topographic	nazwa topograficzna	Zob. toponym.
230	name, traditional	nazwa tradycyjna	Egzonim (→exonym) stosunkowo szeroko stosowany przez określoną wspólnotę językową (→linguistic community) i zazwyczaj ugruntowany w tradycji i literaturze. <i>Przykłady</i> : Alexandrie (w języku francuskim) dla Al-Iskandariyyah (w języku arabskim); Jerusalén (w języku hiszpańskim) dla Yerushalayim (w języku hebrajskim); Peking (w języku angielskim) dla Beijing (w języku chińskim).
231	name, variant	wariant nazwy, nazwa wariantowa	Zob. allonym.
232	names authority	organ nazewniczy	(a) Osoba, rada albo komisja posiadające w danym kraju głos doradczy i/lub moc decyzyjną w sprawach dotyczących toponimii (→toponymy) w legalnie ukonstytuowanej jednostce, takiej jak państwo. (b) Organ, któremu powierzono zadania związane ze standaryzacją toponimów (→toponym, standardized).
233	names conversion	konwersja nazw	Zob. conversion.
234	names index	indeks nazw	Zob. index, toponymic.
235	names survey	służba nazewnicza	Zob. survey, toponymic.
236	names transformation		Zob. transformation, names.
237	national language		Zob. language, national.

	Termin angielski	Termin polski	Definicja
238	national standardization, geographical names		Zob. standardization, national, geographical names.
239	natural feature		Zob. feature, natural.
240	noise, graphic	szum graficzny	To, co uniemożliwia bądź utrudnia niezniekształcone przekazanie bądź odbiór informacji graficznej. <i>Przykłady</i> : szum biały na ekranie telewizora; nieład na mapie poprzez zbyt duże zagęszczenie informacji graficznej; niewyraźne napisy na mapie.
241	non-official language		Zob. language, non-official.
242	non-vocalized	niezwokalizowany	Zapisany wyraz lub tekst, który nie zawiera wokalizacji (→vocalization).
243	non-vowelled		Zob. non-vocalized.
244	normalization	normalizacja	Zob. standardization.
245	noun, common	rzeczownik pospolity, apelatyw	Wyraz oznaczający jedną z wielu osób, miejsc, przedmiotów. <i>Przykłady</i> : toponim, gazeter, miasto.
246	noun, proper	nazwa własna	Wyraz, który jednoznacznie identyfikuje osobę, miejsce lub przedmiot. <i>Przykłady</i> : Albert, Beijing, Budapeszt.
247	odonym	odonym, hodonim	Nazwa własna (→noun, proper) odnosząca się do szlaku komunikacyjnego. <i>Przykłady</i> : Via Appia (droga historyczna); Airway Amber (szlak lotniczy); M4 (autostrada); Fleet Street (nazwa ulicy); Piccadilly Circus (nazwa placu); Darb al-Hajj (szlak pielgrzymkowy).
248	official language		Zob. language, official.
249	onomastics	onomastyka	(a) Nauka zajmująca się badaniem nazw (→name). (b) Czynność nadawania nazw.
250	oronym	oronim	Nazwa stosowana w odniesieniu do wypiętrzeń terenu, takich jak góry czy wzgórze. <i>Przykłady</i> : Matterhorn; Gauriśankar; Fuji-san; Sierra Madre.
251	orthography	ortografia	Pisownia wyrazów zgodnie z przyjętymi regułami danego języka.

	Termin angielski	Termin polski	Definicja
252	phone	głoska	W fonetyce (→phonetics) najmniejsza rozróżnialna jednostka dźwięku w toku mowy, zazwyczaj reprezentowana w tekście w nawiasach kwadratowych. Określony fonem (→phoneme) może być realizowany przez różne głoski zwane alofonami (→allophone). <i>Przykłady:</i> głoska [β] dla dźwięku <i>b</i> jak w hiszpańskim wyrazie ‘saber’ w odróżnieniu do [b] dla tego samego dźwięku w wyrazie ‘Barcelona’.
253	phoneme	fonem	Najmniejsza jednostka dźwięku w fonologicznej (→phonological) strukturze języka (→language), mająca zdolność różnicowania znaczeń wyrazów, zazwyczaj reprezentowana w tekście w nawiasach ukośnych. <i>Przykłady:</i> /b/; /p/; /ʃ/ (dla <i>sh</i> w języku angielskim). W praktyce fonemy realizowane są w wariantach zwanych alofonami (→allophone), zazwyczaj reprezentowanych w tekście w nawiasach kwadratowych, jak w przypadku [b] w wyrazie ‘Barcelona’ i [β] w wyrazie ‘saber’ dla fonemu /b/ w języku hiszpańskim, czy [e], [ẽ], [ɛ] oraz [ẽ] jako różne realizacje fonemu /e/. <i>Zob. również:</i> głoska (→phone).
254	phonemic	fonemiczny	Odnoszący się do fonemu (→phoneme).
255	phonetic; phonetical	fonetyczny	Odnoszący się do fonetyki (→phonetics).
256	phonetics	fonetyka	Nauka badająca i klasyfikująca dźwięki mowy. Najmniejszą jednostką fonetyczną jest głoska (→phone).
257	phonogram	fonogram	(a) Znak graficzny (→character) reprezentujący pojedynczy dźwięk lub dźwięki. (b) W węższym znaczeniu: piktogram (→pictogram) reprezentujący nie znaczenie przedmiotu, ale brzmienie jego nazwy w określonym języku. <i>Przykłady:</i> piktogramy egipskich hieroglifów, gdy są stosowane do reprezentowania wartości fonetycznej, np. □ (siedzenie) dla <i>p</i> , początkowego dźwięku w wyrazie ‘siedzenie’.
258	phonological	fonologiczny	Odnoszący się do fonologii (→phonology).
259	phonology	fonologia	Nauka o dźwiękach mowy i ich funkcjach w określonym języku (→language) albo w dwóch lub większej liczbie języków zestawionych w celach porównawczych.
260	physical feature		<i>Zob. feature, physical.</i>

	Termin angielski	Termin polski	Definicja
261	pictogram	piktogram	Symbol graficzny reprezentujący przedmiot, opierający swoją formę na podobieństwie wizualnym w celu przedstawienia jego znaczenia lub brzmienia jego nazwy. Zob. również: fonogram (→phonogram).
262	pidgin	język pidżynowy, pidżyn, pidgin	Względnie stabilna forma mowy, która rozwinęła się jako język pomocniczy, którego zasób leksykalny i zakres stosowania są bardzo ograniczone, a którego gramatyka (→grammar), struktura fonologiczna (→phonological) i styl są uproszczone względem języka/języków (→language), z których wywodzi się określony język pidżynowy. <i>Przykłady:</i> tok pisin (neomelanezyjski), oparty na języku angielskim; bazaar malay w Malezji i Indonezji; petit mauresque (oparty na języku francuskim, stosowany w Afryce Północnej); fanagaló (oparty głównie na języku zuluskim, stosowany w Afryce Południowej). Język pidżynowy, który staje się językiem ojczystym (→mother tongue) wspólnoty językowej (→linguistic community) nazywa się językiem kreolskim. Zob. język kreolski (→creole).
263	pixel	piksel	Akronim (→acronym) terminu ‘picture element’; najmniejsza jednostka zapisu i wyświetlania obrazu w trybie rastrowym (→raster mode).
264	place name		Zob. toponym oraz name, place (b).
265	place name index		Zob. index, place names.
266	portability, data		Zob. data portability.
267	principal language		Zob. language, principal.
268	program, computer	program komputerowy	Zbiór poleceń, które umożliwiają wykonanie komputerom określonych operacji. Termin komplementarny: dane (→data). Dane mogą być przetwarzane przez programy.
269	proper name	nazwa własna	Zob. noun, proper.
270	proper noun		Zob. noun, proper.

Termin angielski	Termin polski	Definicja
271 radical; radix	rdzeń podstawowy	(a) Podstawowa forma logograficznego (→logographic) znaku graficznego (→character). <i>Przykład:</i> jeden z około 240 chińskich znaków podstawowych, które reprezentują kategorie znaczeniowe, takie jak np. znak graficzny oznaczający ‘drewno’, na bazie którego powstały inne logogramy (→logogram) oznaczające rodzaje drewna, gatunki drzew itd. (b) Zob. rdzeń (→root).
272 raster mode	tryb rastrowy	Zapisywanie i wyświetlanie danych za pomocą gęstej siatki pikseli (→pixel) uporządkowanej w kolumny i rzędy. <i>Przykład:</i> zdjęcia satelitarne są zazwyczaj zapisywane w trybie rastrowym. Termin komplementarny: tryb wektorowy (→vector mode).
273 receiver language		Zob. language, target.
274 receiver script	pismo przyjmujące	Zob. script, target.
275 record, computer	rekord, rekord danych	Komputerowy zbiór powiązanych danych (→data) odnoszących się do określonego obiektu, traktowany jako całość. <i>Przykład:</i> konkretny toponim i towarzyszące mu dane, takie jak współrzędne geograficzne, data zatwierdzenia, pochodzenie.
276 rectangular coordinates		Zob. coordinates, rectangular.
277 retranscription	retranskrypcja	Konwersja wyników transkrypcji (→transcription) do języka oryginału (→language, source).
278 retransliteration	retransliteracja	Konwersja wyników transliteracji (→transliteration) do pisma oryginału (→script, source). Zob. również: odwracalność (→reversibility).
279 reversibility	odwracalność	Właściwość transliteracji (→transliteration) pozwalająca na konwersję tekstu z jednego pisma (→script) lub systemu pisma (→writing system) do innego, a następnie dokonanie powtórnej konwersji umożliwiającej powrót do pisma oryginału (→script, source) i otrzymanie niezniekształconego tekstu.
280 romanization	latynizacja	Konwersja (→conversion) z pisma (→script) niełacińskiego do łaćńskiego. <i>Przykłady:</i> Αθήνα → Athína; Москва → Moskva; بيروت → Bayrūt; תל אביב → Tel Aviv; ニホン → Nihon.

	Termin angielski	Termin polski	Definicja
281	romanization key	klucz do latynizacji	Tabela zawierająca znaki graficzne (→character) pisma (→script) niełacińskiego wraz z odpowiadającymi im literami (→letter) alfabetu (→alphabet) łaćńskiego, w razie konieczności wraz ze znakami diaktrycznymi (→diacritic). <i>Przykłady</i> : łaćńskie šč dla шч w rosyjskiej cyrylicy; łaćńskie ps dla Ψ w języku greckim. Szczególny przypadek klucza transliteracyjnego (→transliteration key).
282	root	rdzeń	W językoznawstwie (→linguistics): element o charakterze podstawowym. <i>Przykład</i> : temat (fleksyjny), od którego derywuje się wyraz, np. zestaw trzech spółgłosek w językach semickich, takich jak n z l w wyrazie ‘nazala’ (w języku arabskim ‘pochodzenie’) czy y r d w wyrazie ‘yarad’ (‘pochodzenie’ w języku hebrajskim) wraz ze wszystkimi derywatami tych wyrazów.
283	script	pismo	Zestaw symboli graficznych stosowanych w piśmie lub druku tekstów określonego języka, różniący się od innego zestawu symboli nie tylko krojem pisma (→typeface) czy czcionką (→font). Grupy odmiennych pism tworzą systemy pisma (→writing system). <i>Przykłady</i> : pisma łaćńskie, greckie, cyrylickie, arabskie, koreańskie, tajskie i hebrajskie tworzą alfabetyczny (→alphabetic) system pisma; pisma amharskie, japońskie kana i eskimoskie inuktitut należą do sylabicznego (→syllabic) systemu pisma; chiński han i japoński kanji należą do logograficznego (→logographic) system pisma.
284	script, alphabetic	pismo alfabetyczne	Pismo należące do alfabetycznego (→alphabetic) systemu pisma (→writing system), w którym pojedyncza litera (→letter), di- lub trigraf (→digraph; →trigraph) w zasadzie reprezentują pojedynczy fonem (→phoneme) lub dyftong (→diphthong). <i>Przykłady</i> : pismo łaćńskie, greckie, cyrylickie, tajskie, arabskie i hebrajskie są alfabetyczne, przy czym ostatnie dwa są pismami defektywnymi, tj. są zasadniczo spółgłoskowe (→script, defective alphabetic). W (alfabetycznym) piśmie koreańskim litery ułożone są w czworokątne jednostki sylabiczne.
285	script, consonant	pismo spółgłoskowe	Zob. script, defective alphabetic.

	Termin angielski	Termin polski	Definicja
286	script, defective alphabetic	defektywne pismo alfabetyczne	Pismo alfabetyczne (→script, alphabetic), w którym litery wyłącznie lub w przeważającej większości reprezentują spółgłoski (→consonant), a samogłoski (→vowel) są wyłącznie lub przede wszystkim reprezentowane przez nieliterowe znaczniki (→marker) w postaci kropek albo kresek nad, pod lub w obrębie liter oznaczających spółgłoski (→letter, consonant). <i>Przykłady:</i> pismo arabskie i hebrajskie. <i>Zob. również:</i> znacznik samogłoski (→marker, vowel).
287	script, donor		<i>Zob. script, source.</i>
288	script, ideographic	pismo ideograficzne	<i>Zob. script, logographic.</i>
289	script, logographic	pismo logograficzne	Pismo (→script) składające się z logogramów (→logogram), należące do logograficznego (→logographic) systemu pisma (→writing system). <i>Przykłady:</i> pismo chińskie, japońskie kanji.
290	script, map		<i>Zob. map, script.</i>
291	script, original		<i>Zob. script, source.</i>
292	script, receiver		<i>Zob. script, target.</i>
293	script, source	pismo oryginału, pisownia oryginału	Pismo (→script), w którym powstał dany toponim (→toponym), rozpatrywane w kontekście konwersji tego toponimu do innego pisma, zwanego pismem przyjmującym (→script, target).
294	script, syllabic	pismo sylabiczne	Pismo (→script) należące do sylabicznego (→syllabic) systemu pisma (→writing system), w którym każdy lub większość znaków graficznych (→character) ma zdolność reprezentowania całej sylaby. <i>Przykłady:</i> etiopskie pismo amharskie; japońska katakana i hiragana; inuktitut. Koreański, mimo że jest pismem alfabetycznym, graficznie i wizualnie jest pismem sylabicznym.
295	script, target	pismo przyjmujące	Pismo (→script), do którego następuje konwersja toponimu (→toponym) z pisma oryginału (→script, source). <i>Przykład:</i> pismo łacińskie w latynizacji (→romanization) pisma greckiego. <i>Zob. również:</i> transliteracja (→transliteration).
296	segment	jednostka, segment	W językoznawstwie (→linguistics): każda jednostka dająca się wyróżnić w toku mowy. <i>Przykłady:</i> fonemy (→phoneme); spółgłoski (→consonant); samogłoski (→vowel).

	Termin angielski	Termin polski	Definicja
297	semantics	semantyka	Dział językoznawstwa (→linguistics) zajmujący się znaczeniem.
298	sequence rules	zasady kolejności	Reguły rządzące porządkiem występowania wyrazów (np. toponimów (→toponym) w gazetach) ze względu na kolejność występowania w nich liter (→letter), sylabogramów (→syllabogram) lub logogramów (→logogram). Problemy mogą dotyczyć liter pomijanych w konwencjonalnym zestawie liter alfabetu (→alphabet), liter posiadających znaczniki (→marker) lub znaki diakrytyczne (→diacritic), takie jak <i>ä, ö, ü, ß</i> w języku niemieckim i <i>ll, ñ</i> w języku hiszpańskim, czy wyrazów pisanych z łącznikiem.
299	short form (of a name)	postać skrócona (nazwy)	W toponimii: skrócona postać nazwy. <i>Przykłady:</i> Chiny (pełna nazwa: Chińska Republika Ludowa); Jordania (pełna nazwa: Jordańskie Królestwo Haszymidzkie). Termin komplementarny: pełna nazwa (→long form).
300	short title		Zob. short form (of a name).
301	sign, diacritical		Zob. diacritic.
302	simplex name		Zob. name, simplex.
303	simplified character		Zob. character, simplified.
304	software	oprogramowanie	Programy (→program), algorytmy i dane (→data) związane z funkcjonowaniem systemu komputerowego. Termin komplementarny: sprzęt komputerowy (→hardware).
305	source language		Zob. language, source.
306	source script		Zob. script, source.
307	specific element	element odróżniający, element rozróżniający	Część toponimu (→toponym), która nie jest terminem gatunkowym (→generic term), a która odróżnia go od innych toponimów należących do tej samej klasy obiektów (→feature class). Może zawierać rodzajnik (→article) i/lub inne elementy językowe. <i>Przykłady:</i> Port <u>Elizabeth</u> ; Rio <u>Negro</u> ; Przyładek <u>Dobrej Nadziei</u> .
308	speech	mowa	Ustna realizacja języka (→language).
309	speech community	ustna wspólnota językowa	Grupa osób, która komunikuje się ze sobą ustnie ze względną łatwością we wspólnym języku (→language) lub dialekcie (→dialect).

	Termin angielski	Termin polski	Definicja
310	standard language		Zob. language, standard.
311	standardization	standaryzacja, normalizacja	(a) Ustalenie przez odpowiedni organ zbioru standardów lub norm, mających na celu np. jednolite przedstawianie toponimów (→toponym). (b) Opracowywanie elementów, takich jak toponimy (→toponym) zgodnie z takimi normami.
312	standardization, geographical names	standaryzacja nazw geograficznych	Zalecenie przez organ nazewniczy (→names authority) stosowania określonej nazwy lub nazw (→name) konkretnego obiektu geograficznego (→feature, geographical), ze wskazaniem dokładnego ich zapisu i warunków ich stosowania. W szerszym znaczeniu: standaryzacja toponimów (→toponym).
313	standardization, international, geographical names	międzynarodowa standaryzacja nazw geograficznych	Działalność, której celem jest osiągnięcie maksymalnej jednolitości w zakresie przedstawiania w formie mówionej i pisanej wszystkich nazw geograficznych (→name, geographical) obiektów na Ziemi (oraz, w szerszym znaczeniu, również toponimów (→toponym) obiektów pozaziemskich (→feature, extraterrestrial)). Cel ten osiągany jest poprzez: (1) standaryzację krajową (→standardization, national) i/lub (2) międzynarodową konwencję, w której brane pod uwagę są kwestie zgodności między różnymi językami i systemami pisma.
314	standardization, national, geographical names	narodowa standaryzacja nazw geograficznych	Standaryzacja (→standardization) nazw geograficznych (→name, geographical) na obszarze wspólnoty narodowej, takiej jak państwo.
315	standardized allonym		Zob. allonym, standardized.
316	standardized name		Zob. name, standardized.
317	standardized toponym	toponim zestandaryzowany, toponim standaryzowany	Zob. name, standardized.
318	survey, names		Zob. survey, toponymic.
319	survey, toponymic	służba toponimiczna	Całokształt czynności związanych ze zbieraniem, dokumentowaniem i przetwarzaniem toponimów (→toponym) na określonym terenie.

Termin angielski	Termin polski	Definicja
320 syllabary	sylabariusz	Uporządkowany zbiór sylabogramów (→syllabogram) przedstawiający wszystkie sylaby (→syllable) języka wykorzystującego pismo sylabiczne (→script, syllabic). <i>Przykłady:</i> zbiór sylabogramów japońskiej katakany – ア, カ, サ, タ, ナ, ハ, マ odpowiednio dla <i>a, ka, sa, ta, na, ha, ma</i> itd.; inuktitut – ᐱ, ᐸ, ᐷ, ᐾ, ᐿ odpowiednio dla <i>pi, pu, pa, ti, tu, ta</i> itd.
321 syllabic (rzecz.)		Zob. syllabogram. W języku angielskim zazwyczaj występuje w liczbie mnogiej <i>syllabics</i> .
322 syllabic (przym.)	sylabiczny	Zawierający lub odnoszący się do sylab (→syllable).
323 syllabic script		Zob. script, syllabic.
324 syllabification	podział na sylaby	Podział wyrazu na sylaby (→syllable). <i>Przykłady:</i> Val-pa-ra-i-so; O-ban.
325 syllable	sylaba	Jednostka mowy (→speech) zawierająca lub składająca się z pojedynczej samogłoski (→vowel), elementu pełniącego funkcję zgłoskotwórczą, dyftongu (→diphthong) lub tryftongu; jednostka podziału wyrazu. <i>Przykłady:</i> we włoskim Ge-no-va dla Genova; w niemieckim Hei-del-berg dla Heidelberg; w czeskim Br-no dla Brno.
326 syllabogram	sylabogram	Znak graficzny (→character) reprezentujący sylabę (→syllable) w piśmie sylabicznym (→script, syllabic).
327 synonym	synonim	Każdy z dwóch lub więcej wyrazów o zbliżonym znaczeniu.
328 syntax	składnia	Dział językoznawstwa (→linguistics) badający wzajemne relacje i prawidłowe położenie wyrazów w zdaniu.
329 target language		Zob. language, target.
330 target script		Zob. script, target.
331 tetragraph	tetragraf	Cztery kolejne litery (→letter) reprezentujące pojedynczy fonologiczny (→phonological) lub graficzny element określonego języka. <i>Przykłady:</i> w języku niemieckim: <i>tsch</i> dla fonemu /tʃ/ (→phoneme) jak w wyrazie <i>Tschad</i> będącym niemiecką transkrypcją nazwy Czad; w języku angielskim: <i>shch</i> dla rosyjskiego ш.

	Termin angielski	Termin polski	Definicja
332	thematic map		Zob. map, thematic.
333	topographic category		Zob. feature, class.
334	topographic feature		Zob. feature, topographic.
335	topographic map		Zob. map, topographic.
336	topographic name		Zob. toponym.
337	topography	topografia	(a) Ukształtowanie powierzchni Ziemi, innej planety lub satelity (lub ich części), obejmujące aspekt planimetryczny i altymetryczny, tj. cechy powierzchniowe i wysokościowe. (b) Opis i graficzne przedstawienie powyższych cech.
338	toponomastics	toponomastyka, toponimia	Działalność polegająca na nadawaniu toponimów (→toponym).
339	toponym	toponim	Nazwa własna odnosząca się do obiektu topograficznego (→feature, topographic). Termin ogólny dla: nazwa geograficzna (→name, geographical) i nazwa pozaziemska (→name, extraterrestrial).
340	toponym, standardized		Zob. name, standardized.
341	toponym, variant	wariant toponimu	Zob. allonym.
342	toponymic guidelines		Zob. guidelines, toponymic.
343	toponymic index		Zob. index, toponymic.
344	toponymy	toponimia	(a) Nauka zajmująca się badaniem toponimów (→toponym), w szczególności nazwami geograficznymi (→name, geographical). (b) Ogół toponimów (→toponym) określonego obszaru.
345	traditional name		Zob. name, traditional.

Termin angielski	Termin polski	Definicja
346 transcription	transkrypcja	<p>(a) Metoda fonetycznej konwersji nazw (→conversion) między różnymi językami, w której dźwięki języka źródłowego (→language, source) są zapisane w określonym języku przyjmującym (→language, target) i w jego w piśmie (→script), zazwyczaj bez użycia dodatkowych znaków diakrytycznych (→diacritic).</p> <p>(b) Rezultat takiego procesu. <i>Przykłady</i>: Ankara (w języku tureckim) → Αγκαρα (w języku greckim); Щукино (w języku rosyjskim) → Shchukino (w języku angielskim); جبلیة (w języku arabskim) → Djabaliya (w języku francuskim).</p> <p>Transkrypcja zwykle nie jest odwracalna. Retranskrypcja (→retranscription), np. wykonana za pomocą komputera, mogłaby dać wynik różniący się od zapisu tekstu źródłowego. Dla podanych wyżej przykładów wynik retranskrypcji dałby następujące wyniki (odpowiednio): Agkara, Шчукино, جبلیة.</p> <p>Pinyin, zlatynizowana postać języka chińskiego, choć jest wynikiem konwersji między pismami, jest uznawana za transkrypcję (→transcription), a nie transliterację (→transliteration) z powodu fonetycznej podstawy operacji i nieodwracalności procesu. Zob. również: klucz transkrypcyjny (→transcription key).</p>
347 transcription alphabet		Zob. alphabet, transcription.
348 transcription key	klucz transkrypcyjny	<p>Tabela zestawiająca znaki graficzne określonego języka oryginału (→language, source) z odpowiadającymi im znakami określonego języka przyjmującego (→language, target). <i>Przykłady</i>: <i>sh</i> w języku angielskim dla <i>s</i> w języku węgierskim; <i>sch</i> w niemieckim dla <i>sj</i> w języku niderlandzkim; ale również łacińskie <i>bei</i> dla chińskich 贝 北 陂 卑 背 倍 碑. Zob. również: transkrypcja (→transcription).</p>
349 transformation, names	transformacja nazw	<p>W toponimii: termin ogólny obejmujący przekład (→translation), transkrypcję (→transcription) i transliterację (→transliteration) toponimów (→toponym). Dwa ostatnie terminy są procesami konwersji (→conversion).</p>

	Termin angielski	Termin polski	Definicja
350	translation	przekład, tłumaczenie	<p>(a) Proces wyrażania znaczeń przedstawionych w języku źródłowym (→language, source) wyrazami języka docelowego (→language, target).</p> <p>(b) Rezultat powyższego procesu. W toponimii obejmuje on czasami tylko element gatunkowy (→generic element) nazwy. <i>Przykłady</i>: Mer Noire (francuska nazwa dla rosyjskiego Čornoe More); Casablanca (hiszpańska nazwa dla arabskiego Ad-Dār al-Bayḏā’); Lake Como (angielska nazwa dla włoskiego Lago di Como); Mount Fuji (angielska nazwa dla japońskiego Fuji-san).</p>
351	translingual data exchange		Zob. data exchange, translingual.
352	transliteration	transliteracja	<p>(a) Metoda konwersji nazw (→conversion) między różnymi pismami alfabetycznymi (→script, alphabetic) lub sylabicznymi (→script, syllabic), w której każdy pojedynczy znak graficzny (→character), digraf (→digraph), trigraf (→trigraph) lub tetragraf (→tetragraph) pisma oryginału (→script, source) jest przedstawiany w piśmie przyjmującym (→script, target) w zasadzie za pomocą (odpowiednio) pojedynczego znaku graficznego, digrafu, trigrafu lub tetragrafu, znaku diakrytycznego lub kombinacji powyższych. W transliteracji (w przeciwieństwie do transkrypcji (→transcription)) dąży się do pełnej odwracalności (→reversibility), choć nie zawsze jest to osiągalne. Dla transliteracji musi zostać ustalony klucz transliteracyjny (→transliteration key).</p> <p>(b) Rezultat tej procedury. <i>Przykłady</i> (egzonimy (→exonym) podano w nawiasach): القاهرة → Al-Qāhirah (Kair); Владивосток → Vladivostok (Władywostok); הַיְפָתָה → Hefa (Hajfa); አዲስ አበባ → Āddīs Ābeba (Addis Abeba).</p>
353	transliteration alphabet		Zob. alphabet, transliteration.
354	transliteration key	klucz transliteracyjny	Tabela, w której znajdują się znaki graficzne (→character) określonego pisma oryginału (→script, source) wraz z odpowiadającymi im znakami graficznymi pisma przyjmującego (→script, target). Zwana również tabelą konwersyjną (→conversion table). <i>Przykłady</i> : łacińskie <i>po</i> (a nie: <i>bo</i>) dla znaku ぽ w japońskiej katakanie; w cyrylicy: д dla łacińskiego <i>d</i> ; hebrajskie ם (a nie: ן) dla tajskiego ๓.

	Termin angielski	Termin polski	Definicja
355	trigraph	trigraf	Trzy kolejne litery reprezentujące pojedynczy fonem (→phoneme). <i>Przykład</i> : w języku niemieckim: <i>sch</i> dla fonemu /ʃ/.
356	typeface	krój pisma	Styl lub kształt zestawu drukowanych znaków graficznych (→character) alfabetu (→alphabet), niezależnie od ich wielkości. <i>Przykłady</i> : Times New Roman; Univers bold italic . Zob. również: czcionka (→font).
357	undersea feature		Zob. feature, undersea.
358	UNGEGN		Akronim (→acronym) od United Nations Group of Experts on Geographical Names (Grupa Ekspertów Organizacji Narodów Zjednoczonych ds. Nazw Geograficznych).
359	unvocalized		Zob. vocalization.
360	unvowelled		Zob. vocalization.
361	UTM grid	układ UTM	Sieć współrzędnych prostokątnych (→coordinates, rectangular), opracowana w uniwersalnym odwzorowaniu poprzecznym Merkatora (ang. Universal Transverse Mercator, UTM), nadrukowana na mapę i służąca określeniu położenia. Sieć pokrywa cały glob ziemski, dzieląc go na 60 stref południkowych o szerokości 6 stopni długości geograficznej, przy czym strefy są ponumerowane od 1 do 60 kolejno na wschód od międzynarodowej linii zmiany daty.
362	variant character		Zob. character, variant.
363	variant name		Zob. allonym.
364	vector mode	tryb wektorowy	W terminologii komputerowej: zapisywanie i wyświetlanie informacji graficznej (punktów, linii, wieloboków) przy pomocy punktów o określonych (zazwyczaj prostokątnych) współrzędnych. Termin komplementarny: tryb rastrowy (→raster mode).
365	vehicular language		Zob. language, vehicular.
366	vernacular	język wernakularny	Język (→language) lub dialekt (→dialect) rodzimy dla użytkowników zamieszkujących dany obszar, różniący się od języka standardowego (→language, standard).

	Termin angielski	Termin polski	Definicja
367	vocabulary	słownik	(a) Spis wyrazów określonego języka. (b) Zasób słownictwa określonej osoby. Zob. również: leksykon (→lexicon).
368	vocalization	wokalizacja	Włączenie lub wstawienie znaczników samogłosek (→marker, vowel) do tekstu zapisanego w defektywnym piśmie alfabetycznym (→script, defective alphabetic), takim jak arabski lub hebrajski. Z wyjątkiem tekstów edukacyjnych, jedynie teksty religijne oraz wyrazy trudne i obcego pochodzenia, takie jak toponimy (→toponym) są zazwyczaj wokalizowane w piśmie. <i>Przykłady</i> : ‘Alī – عَلي (wokalizowane) i علي (niewokalizowane); Karmel – כַּרְמֶל (wokalizowane) i כרמל (niewokalizowane).
369	vocalized	wokalizowany	Zob. vocalization.
370	vowel	samogłoska	Jedna z dwóch głównych klas dźwięków mowy (obejmująca również dyftongi (→diphthong) oraz tryftongi), przy których artykulacji kanał głosowy nie jest blokowany lub zwężany (nie powstaje frykcja). Samogłoska jest najważniejszym elementem sylaby (→syllable). <i>Przykłady</i> : /a/, /e/, /i/, /o/, /u/. Termin komplementarny: spółgłoska (→consonant).
371	vowel letter		Zob. letter, vowel.
372	vowel marker		Zob. marker, vowel.
373	vowel point		Zob. marker, vowel.
374	vowelled		Zob. vocalization.
375	writing system	system pisma	Metoda przedstawiania jednostek fonologicznych (→phonology) i morfologicznych (→morphology) języka za pomocą zestawu symboli graficznych tworzących alfabet (→alphabet), sylabariusz (→syllabary) lub leksykon logograficzny (→lexicon, logographic), odpowiednio dla alfabetycznego (→alphabetic), sylabicznego (→syllabic) i logograficznego (→logographic) systemu pisma (→script).

Indeks (polsko-angielski)

A

adres	address	002
akronim	acronym	001
alfabet	alphabet	008
alfabet konwersyjny	alphabet, conversion	010
alfabet transkrypcyjny	alphabet, transcription	011
alfabet transliteracyjny	alphabet, transliteration	012
alfabetyczny	alphabetic	009
alfanumeryczny	alphanumeric	016
alofon	allophone	007
alograf	allograph	003
alomorf	allomorph	004
alonim	allonym	005
alonim standaryzowany	allonym, standardized	006
alonim zestandaryzowany	allonym, standardized	006
antroponim	anthroponym	017
apelatyw	noun, common	245
artykulacja	articulation	019

B

bilingwizm	bilingualism	021
------------	--------------	-----

C

choronim	choronym	028
cyfrowa baza danych	data base (also database), digital	050
cyfrowa baza danych toponimicznych	data base, digital toponymic	051
czcionka	font	100

D

dane	data	049
defektywne pismo alfabetyczne	script, defective alphabetic	286
diakryt	diacritic	064
dialekt	dialect	066
digraf	digraph	072
dwujęzyczność	bilingualism	021

dwupismowy	biscriptual	022
dwuznak	digraph	072
dyftong	diphthong	073
dyglosja	diglossia	070
dyglosyjny	diglossic	071

E

egzonim	exonym	081
element danych	data element	055
element gatunkowy	generic element	110
element odróżniający	specific element	307
element rodzajowy	generic element	110
element rozróżniający	specific element	307
endonim	endonym	076
endonim standaryzowany	endonym, standardized	077
endonim zestandaryzowany	endonym, standardized	077
eponim	eponym	079
epotoponim	epotoponym	080

F

fałszywy element gatunkowy	generic element, false	111
fałszywy element rodzajowy	generic element, false	111
firmware	firmware	099
fonem	phoneme	253
fonemiczny	phonemic	254
fonetyczny	phonetic; phonetical	255
fonetyka	phonetics	256
fonogram	phonogram	257
fonologia	phonology	259
fonologiczny	phonological	258
forma graficzna	graphic form	123
format	format	101
format pliku	format, file	103

G

gazeter	gazetteer	105
gazeter indeksowy	gazetteer, index	106
gazeter miejscowości	gazetteer, place names	109
gazeter wielojęzyczny	gazetteer, multilingual	107
gazeter wielopismowy	gazetteer, multiscriptual	108

glosariusz	glossary	120
głoska	phone	252
grafem	grapheme	122
gramatyka	grammar	121
gwara	dialect	066
H		
hodonim	odonym	247
homonim	homonym	130
hydronim	hydronym	132
I		
ideogram	ideogram	134
indeks nazw	names index	234
indeks nazw miejscowych	index, place names	137
indeks toponimów	index, toponymic	138
informacje	data	049
interfejs	interface	142
J		
jednostka	segment	296
język	language	145
język autochtoniczny	language, indigenous	148
język docelowy	language, target	158
język główny	language, principal	154
język kreolski	creole	047
język literacki	language, literary	149
język mniejszościowy	language, minority	150
język narodowy	language, national	151
język nieoficjalny	language, non-official or unofficial	152
język oficjalny	language, official	153
język ojczysty	mother tongue	204
język oryginału	language, source	156
język pidżynowy	pidgin	262
język pośredniczący	language, vehicular	159
język potoczny	language, colloquial	146
język przyjmujący	language, receiver	155
język przyjmujący	language, target	158
język standardowy	language, standard	157
język urzędowy	language, official	153

język wernakularny	vernacular	366
język źródłowy	language, source	156
językoznawstwo	linguistics	176

K

katalog danych	data directory	054
klasa obiektów	class, feature	029
klucz do latynizacji	romanization key	281
klucz transkrypcyjny	transcription key	348
klucz transliteracyjny	transliteration key	354
kolejność alfabetyczna	alphabetic sequence	014
konwersja	conversion	041
konwersja nazw	names conversion	233
krój pisma	typeface	356
kształt liter	font	100

L

latynizacja	romanization	280
leksykon	lexicon	169
leksykon logograficzny	lexicon, logographic	170
ligatura	ligature	171
lingua franca	lingua franca	172
litera	letter	160
litera oznaczająca samogłoskę	letter, vowel	163
litera oznaczająca spółgłoskę	letter, consonant	162
litera podstawowa	letter, basic	161
litera samogłoskowa	letter, vowel	163
litera spółgłoskowa	letter, consonant	162
liternictwo na mapie	lettering, map	164
litery główne	letters, cardinal	167
litery specjalne	letters, special	168
logograficzny	logographic	180
logogram	logogram	179

M

mapa tematyczna	map, thematic	192
mapa topograficzna	map, topographic	193
mapa wielojęzyczna	map, multilingual	187
mapa wielopismowa	map, multiscriptual	188
menu komputera	menu, computer	197

międzyjęzykowa wymiana danych	data interchange, translingual	057
międzynarodowa standaryzacja nazw geograficznych	standardization, international, geographical names	313
międzynarodowy alfabet fonetyczny	International Phonetic Alphabet, IPA	143
morfem	morpheme	201
morfologia	morphology	203
morfologiczny	morphological	202
mowa	speech	308
N		
napisy na mapie	lettering, map	164
napisy na mapie	map script	189
napisy na mapie wielojęzycznej	map script, multilingual	190
napisy na mapie wielopismowej	map script, multiscriptual	191
napisy wielojęzyczne	lettering, multilingual	165
napisy wielopismowe	lettering, multiscriptual	166
narodowa standaryzacja nazw geograficznych	standardization, national, geographical names	314
narzecze	dialect	066
nazwa	name	209
nazwa aprobowana	name, approved	211
nazwa autochtoniczna	name, indigenous	218
nazwa geograficzna	name, geographical	216
nazwa historyczna	name, historical	217
nazwa księżycowa	name, lunar	220
nazwa lokalna	name, local	219
nazwa miejscowa	name, place	224
nazwa mniejszościowa	name, minority	222
nazwa morska	name, maritime	221
nazwa obiektu	feature name	086
nazwa oboczna	name, alternative	210
nazwa oficjalna	name, official	223
nazwa pierwotna	name, primary	225
nazwa pozaziemska	name, extraterrestrial	215
nazwa prosta	name, simplex	227
nazwa standaryzowana	name, standardized	228
nazwa topograficzna	name, topographic	229
nazwa tradycyjna	name, traditional	230
nazwa urzędowa	name, official	223
nazwa wariantowa	name, variant	231

nazwa własna	noun, proper	246
nazwa własna	name, proper	269
nazwa zatwierdzona	name, approved	211
nazwa zestandaryzowana	name, standardized	228
nazwa złożona	name, composite	212
nazwa zwyczajowa	conventional name	040
niezwokalizowany	non-vocalized	242
normalizacja	normalization	244
normalizacja	standardization	311

O

obiekt antropogeniczny	feature, man-made	091
obiekt fizyczny	feature, physical	093
obiekt geograficzny	feature, geographical	089
obiekt hydrograficzny	feature, hydrographic	090
obiekt kulturowy	feature, cultural	087
obiekt naturalny	feature, natural	092
obiekt podmorski	feature, undersea	095
obiekt pozaziemski	feature, extraterrestrial	088
obiekt topograficzny	feature, topographic	094
obiekt wodny	feature, hydrographic	090
obszar językowy	linguistic region	175
odonym	odonym	247
odwracalność	reversibility	279
ojkonim	name, place	224
onomastyka	onomastics	249
oprogramowanie	software	304
oprogramowanie układowe	firmware	099
organ nazewniczy	names authority	232
oronim	oronym	250
ortografia	orthography	251
oznaczenie	designation	063

P

pełna nazwa	long form (of a name)	183
pidgin	pidgin	262
pidżyn	pidgin	262
piksel	pixel	263
piktogram	pictogram	261
pismo	script	283

pismo alfabetyczne	script, alphabetic	284
pismo ideograficzne	script, ideographic	288
pismo logograficzne	script, logographic	289
pismo oryginału	script, source	293
pismo przyjmujące	receiver script	274
pismo przyjmujące	script, target	295
pismo spółgłoskowe	script, consonant	285
pismo sylabiczne	script, syllabic	294
pisownia oryginału	script, source	293
pisownia z łącznikiem	hyphenization, hyphenation	133
plik komputerowy	file, computer	098
podział na sylaby	syllabification	324
pole danych	data field	056
postać skrócona (nazwy)	short form (of a name)	299
program komputerowy	program, computer	268
przedstawienie kodowe	coded representation	030
przekład	translation	350
przenośność danych	data portability	059
przetwarzanie interaktywne	interactive processing	141
przetwarzanie wsadowe	batch processing	020
przewodnik toponimiczny	guidelines, toponymic	126
R		
rdzeń	root	282
rdzeń podstawowy	radical; radix	271
reguły kolejności alfabetycznej	alphabetic sequence rules	015
rekord	record, computer	275
rekord danych	record, computer	275
retranskrypcja	retranscription	277
retransliteracja	retransliteration	278
rodzajnik	article	018
rzeczownik pospolity	noun, common	245
S		
samogłoska	vowel	370
segment	segment	296
semantyka	semantics	297
siatka kartograficzna	graticule	124
siatka współrzędnych prostokątnych	grid, topographic	125
składnia	syntax	328

skorowidz nazw	gazetteer, index	106
skrótowiec	acronym	001
słownik	glossary	120
słownik	lexicon	169
słownik	vocabulary	367
słownik bazy danych	data dictionary	053
słownik geograficzny	dictionary, geographical	067
służba nazewnicza	names survey	235
służba toponimiczna	survey, toponymic	319
spółgłoska	consonant	037
sprzęt komputerowy	hardware	127
standaryzacja	standardization	311
standaryzacja międzynarodowa	international standardization	144
standaryzacja nazw geograficznych	standardization, geographical names	312
sylaba	syllable	325
sylabariusz	syllabary	320
sylabiczny	syllabic	322
sylabogram	syllabogram	326
synonim	synonym	327
system informacji geograficznej (GIS)	geographical information system (GIS)	118
system pisma	writing system	375
system zarządzania bazą danych	data base management system	052
szum graficzny	noise, graphic	240
T		
tabela konwersyjna	conversion table	043
termin gatunkowy	generic term	112
termin opisowy	descriptive term	062
termin rodzajowy	generic term	112
tetragraf	tetragraph	331
tłumaczenie	translation	350
topografia	topography	337
toponim	toponym	339
toponim standaryzowany	standardized toponym	317
toponim zestandaryzowany	standardized toponym	317
toponimia	toponymy	344
toponimia	toponomastics	338
toponomastyka	toponomastics	338
transformacja nazw	transformation, names	349
transkrypcja	transcription	346

transliteracja	transliteration	352
treść danych	data item	058
trigraf	trigraph	355
tryb rastrowy	raster mode	272
tryb wektorowy	vector mode	364
U		
układ UTM	UTM grid	361
ustna wspólnota językowa	speech community	309
W		
wariant nazwy	name, variant	231
wariant toponimu	toponym, variant	341
wariant znaku graficznego	character, variant	026
wartość domyślna	default value	060
wokalizacja	vocalization	368
wokalizowany	vocalized	369
wspólnota językowa	linguistic community	174
współrzędne geograficzne	coordinates, geographical	044
współrzędne prostokątne	coordinates, rectangular	045
współrzędne topograficzne	coordinates, topographic	046
wykaz alfabetyczny	alphabetic sequence	014
wykaz nazw	gazetteer, index	106
Z		
zasady kolejności	sequence rules	298
zbiór danych	file, computer	098
znacznik	marker	195
znacznik samogłoski	marker, vowel	196
znak	character	023
znak diakrytyczny	diacritic	064
znak graficzny	character	023
znak graficzny samogłoskowy	character, vowel	027
znak graficzny uproszczony	character, simplified	025
znak graficzny zmodyfikowany	character, modified	024

Sekretariat

Uzupełnienie do
dokumentu Nr M.01.XVII.7

16 listopada 2007
Język oryginału: angielski

Słownik terminów używanych przy standaryzacji nazw geograficznych

Uzupełnienie*

Pierwsza edycja *Słownika terminów używanych przy standaryzacji nazw geograficznych*, przygotowana przez Grupę Roboczą ds. Terminologii Grupy Ekspertów Organizacji Narodów Zjednoczonych ds. Nazw Geograficznych została wydana przez Departament Spraw Gospodarczych i Społecznych Sekretariatu Organizacji Narodów Zjednoczonych w 2002 roku. Podczas VIII Konferencji Organizacji Narodów Zjednoczonych w sprawie Standaryzacji Nazw Geograficznych, która odbyła się w Berlinie w dniach 27 sierpnia – 5 września 2002, w rezolucji nr VIII/3 zarekomendowano, aby “Grupa Robocza ds. Terminologii kontynuowała prace celem okresowego przeglądu treści słownika i, w razie potrzeby, dokonania jego uzupełnień”.

Na IX Konferencji Organizacji Narodów Zjednoczonych w sprawie Standaryzacji Nazw Geograficznych, która odbyła się w Nowym Jorku w dniach 21-30 sierpnia 2007 roku, zatwierdzono niżej prezentowane terminy i zaaprobowano ich włączenie do *Słownika*.

Profesor Naftali Kadmon

Redaktor *Słownika terminów używanych przy
standaryzacji nazw geograficznych*
oraz

Przewodniczący Grupy Roboczej ds. Terminologii Toponimicznej
Grupy Ekspertów Organizacji Narodów Zjednoczonych
ds. Nazw Geograficznych w latach 1989-2007

30 sierpień 2007

* Dostępne również na stronie internetowej: <http://unstats.un.org/unsd/geoinfo/default.htm>.

I. Terminy ujęte w *Słowniku* w wersji z 2002 roku, których definicje zostały zmienione.

	Termin angielski	Termin polski	Definicja
002	address	adres	<p>(a) Lokalizacja konkretnego elementu w pamięci komputera.</p> <p>(b) Adres geograficzny umożliwia lokalizację elementu topograficznego lub osiedla.</p>
028	choronym	choronim	Nazwa dużego obszaru geograficznego bądź administracyjnego. <i>Przykłady</i> : Yorkshire; Ar-Rab' al-Khālī; Misiones; Attyka.
045	coordinates, rectangular	współrzędne prostokątne	<p>(a) Układ współrzędnych płaskich złożonych z dwóch zestawów linii prostych, przecinających się pod kątem 90 stopni, oznaczonych równymi jednostkami miary na obu osiach, jak w układzie współrzędnych kartezjańskich (Przykładem takiego układu jest układ UTM (→UTM grid)), lub oznaczone różnymi jednostkami miary, jak w niektórych odwzorowaniach kartograficznych, takich jak odwzorowanie Merkatora (odwzorowanie walcowe równokątne).</p> <p>(b) Wartości współrzędnych punktu w takim układzie.</p>
076	endonym	endonim	Nazwa obiektu geograficznego (→feature, geographical) w języku oficjalnym lub szeroko używanym obszarze, gdzie znajduje się ten obiekt. <i>Przykłady</i> : Vārāṇasī (nie: Benares); Aachen (nie: Aix-la-Chapelle); Krung Thep (nie Bangkok); Al-Uqşur (nie: Luxor).
081	exonym	egzonim	Nazwa stosowana w danym języku dla obiektu geograficznego (→feature, geographic) znajdującego się poza obszarem, gdzie język ten jest szeroko używany i różniący się swoją formą od odpowiadającego mu endonimu (→endonim) lub endonimów stosowanych na obszarze, gdzie znajduje się ten obiekt geograficzny. <i>Przykłady</i> : Warsaw jest w języku angielskim egzonimem polskiej nazwy Warszawa; Mailand jest w języku niemieckim egzonimem włoskiego Milano; Londres jest francuskim egzonimem angielskiego London; Kūlūniyā jest arabskim egzonimem niemieckiego Köln. Oficjalnie zlatynizowane endonimy, np. Moskwa dla Москва czy Beijing (w pinyin) nie są egzonimami; egzonimem jest natomiast forma Pekin. Organizacja Narodów Zjednoczonych zaleca ograniczone stosowanie egzonimów w komunikacji międzynarodowej. Zob. również: nazwa tradycyjna (→name, traditional).

	Termin angielski	Termin polski	Definicja
250	oronym	oronim	Nazwa pionowo ukształtowanych form terenu (dotyczy to również dna morskiego), takich jak nazwy gór, pasm górskich, gór podwodnych, wzgórz i wyżyn. <i>Przykłady:</i> Matterhorn; Gauriśankar; Fuji-san; Sierra Madre; Grzbiet Śródatlantycki.

II. Dodatkowe terminy nieujęte w *Słowniku z 2002 roku*.

Numeracja występująca po symbolach „A” lub „B” wskazuje na numer hasła w istniejącym Słowniku, po którym powinno zostać zamieszczone dane hasło.

	Termin angielski	Termin polski	Definicja
A019	authorised name		Zob. name, authorized.
A031	commemorative name		Zob. name, commemorative.
A080	ethonym	etnonim	Nazwa grupy etnicznej, takiej jak plemię lub klan. <i>Przykłady:</i> Duńczycy, Haszymici, Lapończycy, Łużyczanie.
A118	geoname	nazwa geograficzna	W języku angielskim synonim terminu ‘nazwa geograficzna’ (→name, geographical) w komunikacji nieformalnej.
B118	geonym	geonim	Zob. name, geographical.
A144	lacustrine name		Zob. name, lacustrine.
A211	name, authorized		Zob. name, official.
B211	name, commemorative	nazwa pamiątkowa	Nazwa naturalnego lub antropogenicznego obiektu geograficznego (→feature, geographical) pochodząca od osoby albo wydarzenia, ustanowiona w celu uhonorowania lub upamiętnienia tej osoby lub wydarzenia. <i>Przykłady:</i> Isla de Pascua (Wyspa Wielkanocna, Chile); Sydney (Australia); Blyderivier (RPA).
A218	name, lacustrine	nazwa jeziorna, limnonim	Nazwa jeziora, w tym lądowego akwenu nazywanego morzem. <i>Przykłady:</i> Morze Martwe; Bałchasz; Niasa.
A227	name, standard		Zob. name, standardized.

	Termin angielski	Termin polski	Definicja
A230	name, transboundary	nazwa obiektu transgranicznego, nazwa transgraniczna	Nazwa obiektu geograficznego (→geographical feature) położonego w obrębie więcej niż jednej jednostki politycznej, np. rzeki lub łańcuchy górskie. <i>Przykłady</i> : An-Nīl; der Rhein; Cordillera de los Andes; Alpy.
A240	nominative form (of a toponym)	forma mianownikowa (toponimu)	W językach, w których występują przypadki oraz deklinacja: nazwa w pierwszym przypadku (mianowniku – nominativus). <i>Przykłady</i> : w niemieckim: <i>Berlin</i> (a nie np. <i>Berlins</i> , genetivus); w węgierskim: <i>Budapest</i> (a nie np. <i>Budapestre</i> , sublativus); w rosyjskim: <i>Москва</i> (a nie np. <i>Москвы</i> , genetivus).
A317	standard name		Zob. name, standardized.
A340	toponym, underground	toponim obiektu podziemnego	Toponim stosowany w odniesieniu do obiektu topograficznego (→feature, topographic) znajdującego się pod powierzchnią ziemi. <i>Przykłady</i> : linia metra X; podziemne składowisko; chodnik poziomu 10 w kopalni.
A343	toponymization	toponimizacja	Akt utworzenia toponimu (→toponym) (tj. nazwy własnej) od rzeczownika pospolitego lub innej części mowy. <i>Przykłady</i> : utworzenie toponimu <i>Bath</i> (Anglia) od łaźni (ang. <i>bath</i>) rzymskich; <i>Irak</i> od ‘Irāq (w języku arabskim: brzeg morza lub dużej rzeki). Toponimy powstałe w wyniku toponimizacji są przeciwstawne epotoponomom (→ epotoponym), takim jak np. gejzer czy meander.
A345	transboundary name		Zob. name, transboundary.
A356	underground toponym		Zob. toponym, underground.